30 МАЙ 1985
СПИСАНО

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ,
ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • 119 (19.195). • 1985 йил 24 май, жума • Баҳоси 3 тийин.

ҲУРМАТ ТАХТАСИ

Пилла тайёрлаш планини муддатдан илгари бажарганликлари учун қуйидагилар республика «Ҳурмат тахтаси»га ёзилди:

Ленин йўли райони — район партия комитетининг секретари Э. Турсунов, район ижроия комитети раиси вазифасини ижро этувчи Р. З. Замонов, район комсомол комитетининг секретари Э. З. Холиқов, бош пиллахона директори С. Ҳусанов.

Жарқўрғон райони — район партия комитетининг секретари И. Р. Рустамов, район ижроия комитетининг раиси Ч. Боймуротов, район комсомол комитетининг секретари А. Р. Маматмуродов, бош пиллахона директори Э. Ғ. Ғаффоров.

Термиз райони — район партия комитетининг секретари Н. Ч. Норқобилов, район ижроия комитетининг раиси С. С. Саъдуллаев, район комсомол комитетининг секретари Р. Р. Камолиддинов, бош пиллахона директори Х. Қулматов.

Усмон Юсупов райони — район партия комитетининг секретари З. Қодиров, район ижроия комитетининг раиси С. Мамасолиев, район комсомол комитетининг секретари Т. Х. Норқобилов, бош пиллахона директори М. Ходиев.

ҲОСИЛДОРЛИК КОРХОНАЛАРИНИНГ ЗАРБДОР ИШЛАРИ

— Бугун кечагидан, эртага эса бугунгидан самаралироқ ишлайлик! — КПСС XXVII съезди шарафига социалистик мусобақа қатнашчиларининг ҳозирги жанговар шиори ана шундай. Мусобақа иштирокчилари уюшқоқликни ошириб, тартиб-интизомни бутун чоралар билан мустаҳкамлаб, имконият ҳамда резервлардан омилкорлик билан фойдаланган ҳолда, давлат планлари ва юксак социалистик мажбуриятларини муваффақиятли адо этиш учун қизғин кураш олиб бормоқдалар.

Партия XXVI съезди қарорлари, КПСС Марказий Комитетининг кейинги Пленумлари талаблари, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XVI—XX пленумлари кўрсатмаларини амалга ошириш учун кураш жараёнида янги ватанпарварлик ташаббуслари юзага келяпти. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети республика ишлаб чиқариш илғорлари ва новаторларидан бир группасининг КПССнинг бўлажак XXVII съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XXI съезди шарафига зарбдор ўн кунликлар ўтказиш ҳақидаги ташаббусини маъқуллади. Ана шу ватанпарварлик ташаббусини халқ хўжалиги турли тармоқлари қатори химия саноати корхоналари коллективлари ҳам астойдил қўллаб-қувватламоқдалар. Тармоқ ходимлари мамлакат Озиқ-овқат программасини амалга ошириш ишига янада кўпроқ ҳисса қўшишга интилиб, қишлоқ хўжалигига минерал ўғитлар ва экинларни муҳофаза қилишнинг химиявий воситаларини кўплаб етказиб бериш тадбирларини кўраётирлар.

Республика минерал ўғит ишлаб чиқариш корхоналарининг коллективлари агросаноат комплексини интенсив ривожлантириш изига ўтказишга амалий ёрдамни кучайтирмоқдалар. Улар йил охиригача колхоз-совхозларга пландан ташқари камида 20 минг тонна «ҳосилдорлик витамини» етказиб бериш юзасидан қабул қилган социалистик мажбуриятларини адо этиш йўлида мардона меҳнат қилмоқдалар. Тармоқнинг аҳдига вафодор минглаб ишчилари, юзлаб бригада, смена ва цехлари коллективлари мажбуриятга яраша кун сайин баракали меҳнат қилиб, қувватлардан тўла фойдаланиш, маҳсулот ҳажмини кўпайтириш, сифатини яхшилаш тадбирларини кўряптилар.

Шуни айтиш керакки, деҳқончилик ҳосилдорлигини оширишга муносиб ҳисса қўшишга даъват этилган минерал ўғит ишлаб чиқариш корхоналари ишида жиддий камчиликлар мавжуд. Меҳнатни ташкил этиш, мусобақага раҳбарликни такомиллаштириш лозим. Социалистик мусобақанинг кўпгина соҳаларига бугунги талаблар нуқтаи назаридан қарашимиз, эскирган методлардан воз кечишимиз зарур. «Мусобақанинг ҳозирги бош вазифалари, — деб таъкидлаган эди ўртоқ М. С. Горбачев, — аниқ меҳнат маромини, шартнома мажбуриятларининг ўз вақтида бажарилишини, маҳсулотнинг юқори сифатини, янги техника жорий этилиши ва ўзлаштирилишини, иш вақтининг ҳар дақиқасидан, ҳар тонна хом ашёдан, ҳар сўм пулдан эҳтиёт қилиб фойдаланишни таъминлашдан иборат».

Тармоқ корхоналари ишининг таҳлили шуни кўрсатиб турибдики, хўжаликларга минерал ўғит етказиб бериш планлари барбод берилаётгани, қувватлардан дуруст фойдаланилмаслиги, хом ашё ва тайёр маҳсулотни темир йўл транспорти орқали етказиб беришдаги узилишларга ҳамон тоқат қилиб келинмоқда. Минерал ўғит ишлаб чиқарувчи қатор завод ҳамда бирлашмаларда меҳнат, технология интизоми қўпол бузилиши ҳоллари барҳам топмаган.

Қувватлардан тўла фойдаланиш устидан етарли назорат ўрнатилмаганлиги планларнинг бажарилмаслигига сабаб бўлмоқда. Бундай ҳол Чирчиқдаги «Электрохимпром», Фарғона «Азот» ишлаб чиқариш бирлашмаларида, Самарқанд, Олмалиқ химия, Қўқон суперфосфат заводларида тез-тез содир бўлиб турганлиги ачинарлидир. Ана шу корхоналарда аммиак, азот кислотаси ва бошқа маҳсулотлар тайёрлаб берадиган ускуналар бот-бот ишдан чиқмоқда. Бундай носозлик ғўза ва бошқа экинлар парвариши қизғин давом этаётган шу кунларда минерал ўғит етказиб беришда узилишларга йўл қўйилишига олиб келмоқда. Корхоналарнинг раҳбарлари, етакчи мутахассислар ишлаб чиқаришдаги аҳвол учун масъулиятни чуқур ҳис этишлари, партия комитетлари кадрларга нисбатан талабчанликни оширишлари керак.

Тармоқнинг баъзи корхоналарида маҳсулот етказиб беришга, шериклар билан конкрет алоқаларни мустаҳкамлашга бефарқ қаралпти. Маҳсулотларни ишлаш технологиясини такомиллаштириш юзасидан таъсирли чоралар кўрилаётгани йўқ. Натижада бундай корхоналар маҳсулот тайёрлаш топширигини бажармаяптилар. Қувватлардан 80—90 процент фойдаланилишига кўникиб қолишяпти. Самарқанд химия заводида қувватларнинг ярмидангина фойдаланилмоқда. Минерал ўғит ишлаб чиқариш корхоналарида иш вақтининг бекор ўтиши кескин камаймаяпти. Барча завод ва бирлашмалар ҳам мутахассислар билан тўла таъминланмаган. Айрим жойларда эса малакали кадрларнинг муқим ишлаб қолиши учун зарур шарт-шароитлар яратиб берилмаган. Фан-техника ютуқлари жуда секинлик билан жорий қилинмоқда. Иш жойларини аттестациядан ўтказиш, ишлаб чиқаришни интенсивлаш суст бормоқда. Ишлаб чиқариш қувватларини оширишга ажратилган маблағлар тўла ўзлаштирилмаётир. 1981—1984 йиллар мобайнида шу мақсадларга сарфланиши лозим бўлган маблағларнинг бир проценти ўзлаштирилмай қолди. Буюртмачилар билан бош пудратчилар ишидаги номувофиқлик туфайли Қўқондаги аммофос комплекси, Навоий шаҳридаги фозалон, Фарғонадаги хлорат магний объектлари ҳанузгача ишга туширилмади. Шулар сабаб бўлиб беш йиллик бошланганидан буён қишлоқ хўжалигига 220 минг тонна минерал ўғит кам етказиб берилди.

Вазифа — минерал ўғит ишлаб чиқариш корхоналари фаолиятини яхшилаш учун қатъий чоралар кўришдан иборат. Область ва шаҳар партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари мавжуд аҳволга принципиал баҳо беришлари, хўжалик раҳбарларига нисбатан талабчанликни оширишлари лозим.

Ҳосилдорлик корхоналарининг бир маромда ишлашига эришайлик. Бу эса агросаноат комплекси самарадорлигини муттасил ошириб боришга баракали таъсир кўрсатади.

СССР— ҲИНДИСТОН: ЯХШИ ҚЎШНИЧИЛИК ВА ҲАМКОРЛИК

22 май куни минглаб москваликлар Ломоносов ва Мичурин проспектлари чорраҳасида жойлашган майдонга йиғилдилар. Бу ерда Ҳиндистон Бош министри Р. Ганди иштирокида майдонга Ҳиндистоннинг атоқли давлат ва сиёсат арбоби Индира Гандининг номини беришга бағишланган тантанали маросим бўлиб ўтди.

Сўзга чиққан кишилар Индира Ганди Совет Иттифоқининг дўсти бўлганлигини ҳамда Совет — Ҳиндистон муносабатларини ривожлантириш ва мустаҳкамлашга шахсан катта ҳисса қўшганлигини қайд этиб ўтдилар. Ватанимиз пойтахтида унинг номидаги майдон ҳамиша совет ва ҳинд халқлари дўстлигининг рамзи бўлиб қолиши таъкидланди.

Индира Ганди Совет Иттифоқида бир неча марта бўлган ва унинг ҳар бир визити мамлакатларимизнинг дўстлик муносабатларини мустаҳкамлашга хизмат қилган эди, деди Р. Ганди. У совет кишилари ўз олдиларида турган вазифаларни қандай ҳал қилаётганликларини ўрганарди, биз ҳам сизларнинг тажрибангиздан кўп нарсани билиб олдик. Ҳозир Ҳиндистон билан СССР ўртасидаги ҳамкорлик жуда хилма-хил соҳаларни қамраб олган бўлиб, халқларимизга наф келтирмоқда. Биз тинчлик ва қуролсизланиш учун биргаликда курашмоқдамиз.

Шундан кейин Жавоҳарлал Неру майдонидаги ёдгорлик лавҳаси ёнига гуллар қўйиш маросими бўлди.

* * *

СССР билан Ҳиндистон ўртасидаги қалин дўстлик ва ҳар томонлама ҳамкорлик иккала мамлакат халқларининг манфаатларига, ялпи тинчлик ва халқаро хавфсизлик ишига хизмат қилади. Союзлар уйининг Колонна залида совет жамоатчилиги вакиллари билан Р. Гандининг учрашуви вақтида шу нарса қайд этиб ўтилди.

СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари И. В. Архипов йиғилиш аҳлига мурожаат этиб, нутқ сўзлади. Мамлакатларимизнинг дўстлиги ва ўзаро алоқалари, деди нотиқ, муттасил юксалиб ва ривожланиб бормоқда, турли ижтимоий тузумдаги давлатларнинг сиёсати адолат, тенглик ва ўзаро ҳурмат, халқлар тинчлиги ва хавфсизлиги учун, агрессия ва мустамлакачиликка қарши кураш идеаллари билан илҳомлантирилган тақдирда уларнинг ҳамкорлиги нақадар самарали ва ҳар томонлама бўлиши мумкинлигини кўрсатувчи ёрқин намунадир.

Яқинда бутун тараққийпарвар инсоният фашизм устидан қозонилган Буюк Ғалабанинг 40 йиллигини нишонлади. Ражив Ганди жаноблари, шахсан Сизнинг, бутун ҳинд халқининг ана шу шонли санани нишонлашдаги, фашизм тикланишига қарши курашдаги иштирокингиз ва эътиборингизни Совет Иттифоқидагилар юксак қадрламоқдалар. СССР билан Ҳиндистон ҳозирги замоннинг энг муҳим проблемалари юзасидан бир хил ёки бир-бирига яқин позицияларда туриб ҳаракат қилаётганлиги кўп миллионли совет жамоатчилигини ғоят мамнун этмоқда.

Бундан ўттиз йил муқаддам имзоланган энг асосий битимлар аслида экономика, фан ва техника, маданият ва маориф соҳасида СССР билан Ҳиндистон ўртасидаги кўп томонлама ҳамкорликни бошлаб берган эди. Ўттиз йил — нисбатан қисқа муддат, аммо ҳамкорлигимизнинг бутун комплекси ер бағридан то космос чўққиларигача халқларимиз ҳаёт фаолиятининг амалда барча соҳаларини қамраб олиб, жуда илгарилаб кетди.

Олий даражадаги Совет — Ҳиндистон учрашувлари алоҳида ўрин олади. СССРдагилар шуни чуқур мамнуният билан қайд этмоқдаларки, муҳтарам Ганди жаноблари, Сизнинг визитингиз СССР билан Ҳиндистон ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик муносабатларини ривожлантириш йўлида қўйилган янги катта қадам бўлди. Имзоланган Совет — Ҳиндистон ҳужжатлари, шубҳасиз, бу ривожланишни тезлаштиради.

«Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун» халқаро Ленин мукофотлари комитетининг раиси академик Н. Н. Блохин минбарга чиқади. Менга, деди у, Ҳиндистоннинг атоқли давлат, сиёсат ва жамоат арбоби Индира Ганди сазовор бўлган «Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун» халқаро Ленин мукофоти лауреатининг Олтин медали ва Дипломини Ҳиндистон Республикасининг Бош министри Ражив Гандига топширишдек фахрий ҳуқуқ берилган. Юксак мукофот Индира Гандининг ўғлига ва унинг Бош министр лавозимидаги давомчисига топширилаётганлиги рамзий маънога эга.

Н. Н. Блохин йиғилиш аҳлининг қарсаклари остида медаль билан дипломни Р. Гандига топширди. Совет жамоатчилиги номидан Бош министрга Индира Гандининг бронза скульптураси топширилди.

Учрашувда Ражив Ганди нутқ сўзлади. Бизни шу қадар самимий кутиб олган Совет Иттифоқи гражданларига қарата гапириш менга жуда зўр қувонч бахш этади, деди у. Ҳар бир ҳинд Совет Иттифоқига қачон келмасин, уни чексиз дўстлик руҳи билан кутиб олишларини билади.

Мен улуғ Совет Иттифоқи халқига, совет раҳбарларига, Михаил Сергеевич Горбачевга Ҳиндистон халқининг самимий саломини топшираман.

Бизнинг мамлакатларимиз Ҳиндистон мустамлакачилик ҳукмронлигидан озод бўлгандан кейин бир-бирига элчилар юборишган, аммо иккала халқ ўртасидаги ўзаро дўстлик бундан жуда олдин вужудга келган эди.

Ҳиндистоннинг озодлик йўлидаги курашида олдинги маррада бўлган бобокалоним Мотилал Неру ва бобом Жавоҳарлал Неру 1927 йилдаёқ, Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 10 йиллиги нишонланаётган пайтда Совет Иттифоқида бўлишган эди. Уларнинг иккаласи Совет Иттифоқида барпо этилаётган янги социал системани ўз кўзи билан кўриб, ўрганишни жуда истаган эдилар. Ўшанда Жавоҳарлал Неру рус революциясининг аҳамиятига юксак баҳо бериб, бу революцияни жаҳон тарихидаги энг буюк воқеаларнинг бири, деган эди.

Ҳиндистоннинг мустақиллик учун курашини, деб давом қилди меҳмон, совет халқи қатъиян қўллаб-қувватлади. Биз ҳам ўз навбатида 20-ва 30-йилларда Европада авж олиб турган можаролардан ва айниқса фашизм мудҳиш даражада бош кўтараётганлигидан ташвишланган эдик. Ж. Неру дунёни вужудга келаётган хавф-хатардан тинимсиз огоҳлантираверди. У Европадаги баъзи ҳукуматларнинг Гитлерга муносабатидан ташвишда эди. Биз, Ҳиндистондагилар, гарчи ўша пайтда озодликка эришмаган бўлсак ҳам, ҳеч сўзсиз фашизмга қарши чиқдик. Биз совет халқининг қаҳрамонона курашидан қойил қолгандик. Бу йил сизлар фашизм устидан қозонилган Ғалабанинг 40 йиллигини нишонламоқдасиз. Биз сизлар билан бирга қувонмоқдамиз. Биз сизларнинг қаҳрамонларингизни шарафламоқдамиз.

Ҳиндистоннинг озодлик учун кураши — қуролсиз халқнинг дунёдаги энг катта империяга қаршилик кўрсатиш тарихидир. Биз сезиларли муваффақиятларга эришдик. Амалда саноати бўлмаган мамлакат ҳозир йирик индустриал давлат бўлиб қолди. Биз ўз экономикамизни янгилашдан иборат катта ишда Совет Иттифоқининг бебаҳо ҳамжиҳатлиги ва кўмагидан баҳраманд бўлмоқдамиз.

Менинг визитим вақтида биз келгуси ўн беш йилда экономика, савдо-сотиқ, фан ва техника соҳасидаги ҳамкорлик планларини мустаҳкама қилдик. Бунда имкониятлар ғоят кенгдир.

Совет Иттифоқининг мадади экономика соҳаси билан чекланиб қолаётгани йўқ. Сизлар Ҳиндистон учун оғир бўлган вақтларда бизни қўллаб-қувватладингиз. Дўст бошига кулфат тушганда айниқса яхши билинади. Ҳинд халқи совет кишиларини ўзининг содиқ дўстлари деб ҳисоблайди. Турли социал системалардаги икки халқ умумий манфаатлар йўлида мустаҳкам ҳамжиҳатлик ва ҳамкорлик муносабатларини ўрната олишини Ҳиндистон—Совет дўстлиги яққол кўрсатиб турибди. Бизнинг энг катта умумий ишимиз — тинчликдир. Бизлар ҳам, сизлар ҳам ўтмишни ёдда тутиб ва келажак тўғрисида орзу қилиб, тинчликни истамоқдамиз. Тинчлик дарахтигина инсониятга ҳаётбахш мевалар бериши мумкин. Тинчлик ядро аслаҳахоналарига боғлиқ бўлиб қолган бир даврда мен қўшилмаслик ҳаракати билан Ҳиндистон тинчлик ва қуролсизланиш учун курашишга азму қарор берганлигини тасдиқлайман.

Сизлар Индира Гандига Тинчлик Ленин мукофотини бердингиз. Бу — Ҳиндистон халқи юксак қадрлаётган ишдир. Мукофотга номи берилган Владимир Ильич Ленин инсониятнинг барҳаёт намояндалари жумласидандир.

Р. Гандининг совет жамоатчилиги вакиллари билан учрашуви мустаҳкамланиб бораётган Совет—Ҳиндистон дўстлигининг яна бир ёрқин ифодаси бўлиб қолди.

* * *

КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачев билан бўлган музокаралар ва учрашувлар дўстлигимизни мустаҳкамлади, фикрларимизни бир-бирига яқинлаштирди, деди Р. Ганди совет ва чет эл мухбирлари учун ўтказилган матбуот конференциясида. Музокаралар жуда кўп масалаларни қамраб олди, дўстларга хос хайриҳоҳлик ва сидқидиллик вазиятида ўтди.

Ҳиндистон билан Совет Иттифоқи, деди меҳмон, бир-бири билан қалин муносабатлар ўрнатган. Бизнинг дўстлигимиз ўттиз йилдан кўпроқ вақт мобайнида ривожланди ва камол топди. Биз оғир пайтларда бирга бўлдик. Бу дўстлик эса ҳеч кимга қарши қаратилмаган. Ҳиндистон билан Совет Иттифоқи ядровий қуролланиш пойгаси кучайтирилишига қарши курашмоқдалар, кучайиб бораётган ядро уруши хавфини тугатишга интилмоқдалар. Мамлакатларимиз тинчлик йўлидаги интилишда ҳамиша бирга бўлишларига шубҳа қилмаймиз.

Бош министр ички проблемаларга тўхталиб, Ҳиндистон жадал ривожланиб боради, деб таъкидлади. Давлат сектори ривожланишимизнинг ўзагидир, деди у. Биз Ҳиндистон экономикасини ривожлантиришда Совет Иттифоқининг салмоқли даражада иштирок этиши ва ёрдам беришини кўзда тутмоқдамиз.

* * *

Шу куни Ҳиндистон ҳукуматининг бошлиғи В. И. Ленин Мавзолейини зиёрат қилиб, гулчамбар қўйди. Кремль девори ёнидаги Номаълум солдат қабрига ҳам гулчамбар қўйилди.

* * *

Ҳиндистон Республикасининг Бош министри Ражив Ганди 23 майда Москвадан Минскка жўнаб кетди. У совет раҳбарларининг таклифига биноан расмий дўстлик визити билан мамлакатимизда меҳмон бўлиб турибди.

Жўнаб кетиш олдидан Кремлда, Катта Кремль саройининг Георгий залида Ҳиндистон Республикаси Бош министрини кузатиш маросими бўлди.

КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачев Р. Ганди билан хайрлашди.

Маросимда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. А. Тихонов, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, СССР маданият министри П. Н. Демичев, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, СССР мудофаа министри С. Л. Соколов, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари И. В. Архипов, бошқа расмий кишилар иштирок этдилар.

Мотоциклчиларнинг фахрий эскорти ҳамроҳлигидаги автомашиналар кортежи Кремлдан Шереметьево аэродромига йўл олади.

Аэродромда Р. Гандини Н. А. Тихонов, А. А. Громико, П. Н. Демичев, И. В. Архипов, бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

* * *

Р. Ганди шу куниёқ Минскка келди.

(ТАСС).

Суратда: Кремлда меҳмонларни кузатиш пайти.

ТАСС—ЎзТАГ телефотоси.

«КОСМОС—1653» УЧИРИЛДИ

1985 йил 22 май куни Совет Иттифоқида Ернинг навбатдаги сунъий йўлдоши — «Космос-1653» учирилди.

Йўлдош ичига СССР халқ хўжалиги турли тармоқлари ва халқаро ҳамкорлик манфаатлари йўлида Ер табиий ресурслари тадқиқотларини давом эттиришга мўлжалланган илмий аппаратлар ўрнатилган.

Йўлдошга ўрнатилган аппаратлар нормал ишлаб турибди.

(ТАСС).

ХЎЖАЛИК ЮРИТИШ МАКТАБИ, КОММУНИЗМ МАКТАБИ

23 май куни Тошкентда касаба союз ҳаракати проблемаларига бағишланган икки кунлик илмий-амалий конференция очилди. Конференция Ўзбекистон касаба союзларининг 60 йиллигига бағишланди.

Ўзбекистон касаба союзлари республика Советининг раиси Н. М. Маҳмудованинг докладида ва бошқа нутқларда партия XXVI съезди ва КПСС Марказий Комитетининг кейинги Пленумлари ҳамда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети пленумларининг қарорларини рўёбга чиқариш юзасидан республика касаба союзларининг фаолияти кўриб чиқилди, ҳозирги босқичда касаба союз ҳаракати, иш формалари ва методлари проблемаларига оид илмий тадқиқотларнинг аҳволи таҳлил этилди.

Бошланғич ташкилотлар тажрибасини умумлаштиришга, бошқариш, хўжалик юритиш, коммунизм мактаби, омманинг ишлаб чиқариш активлиги ташкилотчилари мактаби сифатида совет касаба союзларининг ролини, меҳнаткашлар манфаатларини ҳимоя қилиш, меҳнат интизоми ва тартибни мустаҳкамлаш, социалистик мусобақани ривожлантириш борасида улар фаолиятини очиб беришга алоҳида эътибор жалб қилинди.

Конференция ишида Москва, Ленинград ва мамлакат бошқа шаҳарларининг таниқли олимлари иштирок этмоқдалар.

(ЎзТАГ).

РЕСПУБЛИКА ЁШЛАРИ—ПАРТИЯ СЪЕЗДИГА

Ўзбекистон йигит ва қизлари мамлакат коммунистлари анжуманига тайёргарликни фидокорона меҳнат, аъло ўқиш, юксак жамоат активлиги билан нишонлашга қарор бердилар. Республика ЛКСМ Марказий Комитетининг 23 май куни Тошкентда бўлиб ўтган пленумида шу нарса якдиллик билан айтиб ўтилди.

Пленум қатнашчилари КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил апрель Пленуми якунларини ва Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXVII съездини муносиб кутиб олиш юзасидан Ўзбекистон комсомол ташкилотларининг вазифаларини муҳокама қилдилар. Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари Б. А. Алламуродов доклад қилди.

Пленумда Ғалабанинг 40 йиллиги шарафига ўтказилган меҳнат вахтаси ишлаб чиқаришнинг ички резервларини сафарбар этиш учун қудратли омил бўлганлиги уқтириб ўтилди. Бир ярим мингта комсомол-ёшлар коллективи, 60 минг ёш ишчи мана шу шонли санагача беш йиллик топшириқларини адо этдилар. Энг илғор йигит ва қизлар шонг шуҳратга бурканган «Ғалаба байроғи» ёнида суратга тушдилар.

Сўзга чиққан кишилар топширилган иш учун комсомол ва ёшларнинг юксак масъулиятидан далолат берувчи ижобий мисоллар тўғрисида гапириб, мана шу юксак сиёсий ва меҳнат кайфиятини сақлаб қолиш ва кўпайтиришга эътиборни жалб этдилар. Республиканинг 15 нафар ёш ишлаб чиқариш илғори — Ленин комсомоли мукофоти лауреатларининг «КПСС XXVII съездига — 27 зарбдор ўн кунлик!» шиори остида комсомол ва ёшларнинг партия съездига бериладиган рапортига имзо чекиш ҳуқуқига эга бўлиш учун социалистик мусобақани авж олдиришга оид ташаббусини кенг ёйиш зарурлиги уқтириб ўтилди. Меҳнат мусобақасини бутун чоралар билан ривожлантириб, унинг конкрет йўналишга қаратилишига, ҳар бир комсомол аъзоси, йигит ва қиз ишлаб чиқариш-иқтисодий ва социал вазифаларни ҳал этишга шахсий ҳисса қўшиб, коммунистларнинг бўлажак анжуманини, стахановчилик ҳаракатининг 50 йиллигини, Ёшлар ва студентларнинг XII жаҳон фестивалини меҳнат ютуқлари билан кутиб олишига эришиш зарурлиги таъкидланди.

Пленум жамоат ишлаб чиқаришини интенсивлаштиришда, унинг самарадорлигини оширишда, фан-техника тараққиётини жадаллаштиришда ёшларнинг актив иштирок этишини асосий йўналиш сифатида ўртага қўйди. Йигит ва қизларни агросаноат комплексини янада ривожлантиришга, мамлакат Озиқ-овқат программасини бажаришга сафарбар этиш республика комсомол ташкилотларининг энг муҳим вазифаси эканлиги айтиб ўтилди. Пленум қатнашчилари ёш авлодни ғоявий-сиёсий жиҳатдан тарбиялашни янада яхшилашга, бу ишда расмиятчилик, кўзбўямачилик ва сафсатабозликни бартараф этишга эътиборни қаратдилар.

Сўзга чиққан кишилар ичкиликбозлик каби социал иллатга қарши кураш олиб бориш зарурлигини уқтириб, комсомол активлари алкоголизмга қарши кураш ҳаракатининг ташаббускорлари бўлишлари зарурлигини, ичкиликбозликни таг-томири билан йўқотишга кўмаклашадиган ёшлар билан иш олиб боришнинг ана шундай формаларини қидириб топиш кераклигини айтиб ўтдилар.

Белгиланган вазифаларни бажариш, дейишди нотиқлар, комсомол ташкилотларининг жанговарлигини янада оширишни, ижодий активликни, ВЛКСМ барча аъзоларининг ташаббусини ривожлантиришни талаб қилади.

Пленумда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Ҳ. А. Шоғазатов нутқ сўзлади.

(ЎзТАГ).

ЁШЛАР ҲАҚИДА ҒАМХЎРЛИК

23 май куни Тошкентда Халқаро ёшлар йилини ўтказувчи республика комиссиясининг навбатдаги мажлиси бўлди.

Мажлисда бир қанча министрлик ва идоралар, Ўзбекистон касаба союзлари республика Советн, Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети раҳбарларининг ёшларнинг фан-техника ижодкорлигини янада ривожлантириш тадбирлари тўғрисидаги ҳисоботлари тингланди. Ёш олимлар, ишчилар, мутахассислар, инженерларнинг республикани иқтисодий ва социал ривожлантиришни, фан-техника тараққиётини жадаллаштиришга қўшаётган ҳиссасини кўпайтиришга эътибор жалб этилди.

Комиссия мажлисида Халқаро ёшлар йили ва Москвада ўтказиладиган XII жаҳон фестивалига тайёргарлик тадбирларини республика оммавий ахборот воситаларининг ёритиши тўғрисидаги масала ҳам кўриб чиқилди. Ёш авлод ўртасида КПСС Марказий Комитети 1985 йил апрель Пленумининг қарорларини, реал социализм афзалликларини пропаганда қилишга, ёшларни муваффақиятли ишлаши, ўқиши, дам олиши, жамият ва давлат ишларини бошқаришда кенг қатнашиши учун мамлакатимизда бериб қўйилган имкониятларни кўрсатишга асосий эътиборни жалб этиш зарурлиги таъкидланди.

Комиссия мажлисини Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари С. У. Султонова бошқарди.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ДОИМИЙ КОМИССИЯСИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети соғлиқни сақлаш ва социал таъминот доимий комиссиясининг 23 май куни бўлиб ўтган мажлисида республика министрликлари ва идораларининг медицина стационарларида беморларнинг овқатланишини ташкил этиш соҳасидаги иши муҳокама қилинди.

Республикада халқ соғлигини сақлаш системаси йил сайин сезиларли равишда яхшиланиб бораётганлиги қайд этилди. Янги-янги касалхона комплекслари ишга туширилмоқда, даволаш иши даражаси ошмоқда. Ҳозир 1208 та касалхона Ўзбекистон аҳолисига медицина хизмати кўрсатмоқда. Кейинги икки йилнинг ўзида улардаги ўринлар ўн мингтадан зиёд кўпайди. Медицина хизматини яхшилаш билан бирга даволаш жараёнининг беморларни парҳез таом билан таъминлаш сингари ажралмас қисмига ҳам кўп эътибор берилмоқда. Бир қанча касалхоналарда омборхоналар, сабзавотхоналар қурилди, шу туфайли озиқ-овқат маҳсулотларининг сақланиши яхшиланди. Даволаш муассасаларининг ўчоқбошилари, ошхоналари ва буфетлари замонавий технология асбоб-ускуналари, анжомлар, мебель билан таъминланмоқда.

Шу билан бирга депутатлар тайёргарлик группасининг раҳбари, Тошкентдаги Акмал Икромов район партия комитетининг биринчи секретари Ҳ. Камоловнинг докладида, депутатлардан Тошкент грампластинка заводи гальваниги А. И. Шамсиддинова, Янгиариқ районидаги Киров номли колхоз пахтачилик бригадасининг бошлиғи Р. Отажонов, Бобкент районидаги Калинин номли колхоз раиси М. Наврўзова, Қўнғирот район медицина бирлашмаси хирургия бўлимининг мудири У. Ўтаршоев ва бошқаларнинг нутқларида министрликлар ва идоралар, халқ депутатлари маҳаллий Советлари медицина стационарларида даволанаётган беморларнинг овқатланишини ташкил этиш ҳақида дуруст ғамхўрлик қилмаётганликлари уқтириб ўтилди. Давлат ажратаётган маблағлар тўла-тўкис ўзлаштирилмаяпти. Кўпгина даволаш-профилактика муассасаларида парҳез таомлар тайёрлаш учун мўлжалланган ғозли маҳсулотлар ёрма-макарон ва кондитер маҳсулотлар билан алмаштирилмоқда. Касалхоналарга гўшт, балиқ, сут маҳсулотлари, сабзавот ва мевалар тўла ҳажмда етказиб берилмаяпти.

Доимий комиссия Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги, Ўзбекистон ССР Савдо министрлиги, Ўзбекбирлашув правлениеси беморларнинг овқатланишини ташкил этиш соҳасида етарли ишламаётганликларини уқтириб, уларга депутатлар текшириши вақтида аниқланган катта камчиликларни тугатиш юзасидан қисқа муддатларда амалий чоралар кўришни тавсия этди. **(ЎзТАГ).**

ДЎСТЛАРНИНГ УЧРАШУВИ

Совет Иттифоқида қардош мамлакат маданияти кунлари программасида Вьетнам Социалистик Республикаси ранг-баранг, ҳаётбахш санъатининг ҳамма турлари бор. Республика ташкил этилганлигининг 40 йиллигига бағишланган байрам доирасида 22 май куни Москвадаги «Ханой» кинотеатрида ВСР фильмлари ҳафталигининг тантанали очилиш маросими бўлди.

Тошкент ва Ленинградда ҳам ўтадиган кино кўрик репертуарига Вьетнам ёш кино санъатининг вакиллари кейинги йилларда яратган картиналар киритилган. Булар орасида «Яксон қилинган дала», «Жомларнинг зарғалдоқ жаранги», «Пистирма» бадиий ленталари бўлиб, улар халқнинг Ватан озодлиги ва мустақиллиги учун, социалистик жамият қуриш учун олиб борган курашини акс эттиради.

Ҳозирги ҳафталик икки мамлакат экран усталарининг анъанавий ижодий алоқаларини давом эттиради. Вьетнам киносида Совет Иттифоқининг институтларида профессионал тайёргарлик кўрган режиссёрлар, операторлар, артистлар самарали меҳнат қилмоқдалар. Ҳозир Совет— Вьетнам биринчи бадиий фильми «Ажал координатлари» устидаги ишлар авж олдириб юборилди.

Бадиий зиёлилар бошқа вакилларининг ҳамкорлиги муваффақиятли ривожланиб бормоқда. Адабиётчилар марказий уйида вьетнамлик шоирлар ва совет таржимонлари иштирокида катта кеча бўлиб ўтди. СССР ва ВСР архитекторлар союзлари правлениелари секретариатларининг мажлисида биргаликда ижодий ишлаш режалари муҳокама қилинди.

Санъат ва дўстлик байрамига бир қанча мароқли экспозициялар тайёрланди. Тошкентда очилган виставка «Вьетнам китоблари» деб аталади. Бу ерда В. И. Лениннинг Ханойда нашр этилган тўла асарлари тўплами, ижтимоий-сиёсий, илмий-техника ва бадиий адабиётлар бор. Москва тарих ва реконструкция музейида очилган виставка материаллари қардош мамлакат маданиятининг ривожланиши тўғрисида ҳикоя қилади.

(ТАСС мухбири).

ТУРКИЯ ПАРЛАМЕНТИ АЪЗОЛАРИНИНГ СССРДА БЎЛИШИ

Туркия Буюк миллат мажлисининг раиси Н. Қорадуман бошчилигидаги шу мажлис делегацияси 22 май куни СССР Олий Советида бўлди.

Дўстона суҳбатда иккала томон В. И. Ленин билан К. Отатурк бошлаб берган Совет—Туркия яхши қўшничилик муносабатларини бундан буён ҳам ҳар томонлама ривожлантиришга интилаётганлиги таъкидлаб ўтилди. Туркия Буюк миллат мажлиси делегациясининг визити иккала мамлакат парламентларининг алоқаларини мустаҳкамлашга, тинчлик ва халқлар хавфсизлиги ишига кўмаклашади, деб ишонч билдирилди.

Москва шаҳар Совети ижроия комитетида парламент аъзолари билан суҳбат бўлиб ўтди.

Шу куни меҳмонлар В. И. Ленин Мавзолейини зиёрат қилиб, гулчамбар қўйдилар. Кремль девори ёнидаги Номаълум солдат қабрига ҳам гулчамбар қўйилди.

(ТАСС).

КПСС XXVII СЪЕЗДИГА— 27 ЗАРБДОР ЎН КУНЛИК

СЎЗ—ТАШАББУСКОРЛАРГА

ЗАР ТОЛАЛАР ЖИЛОСИ

Шамсия ҒАНИЕВА,
Бухоро зардўзлик фабрикасининг каштачиси:

— Бир куни хориждан келган меҳмонлар корхонамизга ташриф буюришди. Башанг кийинган бир хоним фабрикамиз кўргазма залида «Раъно», «Негина», «Фестиваль» деб номланган зардўзи дўппиларга, баланд пошнали заррин туфлиларга, келин-куёвлар учун тикилган «Чорси» белбоғи ва бошқа буюмларга суқли тикилиб турди-да:

— Кийиб кўрсам майлими?— деб сўради «Фестиваль» дўпписини эҳтиёткорлик билан қўлига олиб.

— Майлингиз!—— рухсат беришди унга. Хоним дўппини кийиб ойнага боқди-ю, кўзлари чақнаб кетди.

Меҳмон зардўз аёллар ишлаётган кенг, ёруғ ва озода цехга кириб, ҳанг-манг бўлиб қолди. У бир йўла 3-4 қизга иш ўргатиб, нафис нақшлар битаётган касбдошларимдан бирининг чаққон, дадил ва аниқ ҳаракатларини кузатди.

— Жуда тез ишларкансиз? Катта ҳақ оласизми?

— Мени «ҳақ» қизиқтирмайди, — деди касбдошим ишини хотиржам давом эттириб. — Кунлик нормамни ошириб бажариб, браксиз ишлаш— бурчим.

Касбдошим тўғри айтганди. Иш вақтидан оқилона фойдаланиб, бутун касб маҳоратини ишга солиш билан кўп ва сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш корхонамиздаги ҳар бир зардўзнинг юксак гражданлик бурчига айланган.

Энди ўзим ҳақимда гапира қолай: ҳозир 1989 йилнинг январь ойи ҳисобига меҳнат қиляпман. Шу йўл билан партиямизнинг XXVII съезди очиладиган кунгача 1986 йил биринчи квартали плани ҳажмида зардўзлик буюмларини қўлдан чиқараман. Иш ҳақига келганда, яхши ишлаб, яхши маҳсулот тайёрлаган киши бизда ҳамиша қадрланган, қадрланаверади.

Гапнинг сирасини айтганда, бирор кун йўққи, корхонамизга у ёки бу хорижий мамлакатдан меҳмон келмаса. Бинобарин, зардўзликдек қадимий, ноёб халқ санъатини изчил давом эттириб келаётган чеварларимиз довруғи оламга машҳур.

Мен ана шу корхонада 30 йилдан буён ишлаб келаман. Бу давр ичида шогирд эдим, устоз бўлдим. Обрў-эътибор топдим. Ҳозир бир цехнинг ўзида қарийб 25 нафар шогирдим ўзим билан ёнма-ён ишляпти. Кечагина иш бошлаган Ҳабиба Бахронова, Фотима Нишонова, Шоира Абдуллаева сингари шогирдларимнинг бугунги кунда «корхона юлдузлари» деб ардоқланаётгани билан фахрланаман. Уларнинг ҳаммаси Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети томонидан маъқулланган КПСС XXVII съезди шарафига 27 зарбдор ўн кунлик меҳнат вахтаси ўтказиш тўғрисидаги ташаббусимизни қўллаб-қувватлашди.

Коллективимиз КПСС Марказий Комитетининг шу йил апрель Пленуми Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XVI—XX пленумлари талаблари асосида белгиланган план ва мажбуриятларнинг бажарилишини таъминлаш, тартиб-интизомни мустаҳкамлаш, умумхалқ муваффақиятларига янада самаралироқ ҳисса қўшиш туйғуси билан яшамоқда, меҳнат қилмоқда. Дангаса, прогулчи, кўзбўямачи ва ичкиликбозларга қарши муросасиз кураш олиб бориш билан бирга меҳнат унумдорлигини ошириш, маҳсулот хилларини кўпайтириш ва сифатини яхшилашнинг янги резервларини қидириб топишга ва жорий этишга алоҳида эътибор беряпмиз. Ана шу курашда бир беш йилликда икки беш йиллик план топшириқларини бажариш ҳаракатига қўшилган Исмат Самадов, Саида Галиева, Розиқ Ўринов, Саттор Жўраев сингари ҳамкасбларим актив фаолият кўрсатишяпти.

Ана шундай ўнлаб ишлаб чиқариш байроқдорлари шарофати билан корхонамиз йил сайин ўсиб, улғайиб бормоқда. Кичик артелдан йирик, замонавий фабриката айланди. Ишлаб чиқариш ҳажми ошди. Қўл меҳнати жараёнлари механизациялашиб, автоматлашган линиялар ўрнатилди. Зардўзлик касбини танлаган чеварлар сони кўпайди. Ҳозир уларнинг 100 дан ортиғи коммунистик меҳнат зарбдори деган юксак ном эгаларидир.

Бухоро зардўзлари партиямизнинг бўлажак съезди шарафига социалистик мусобақани авж олдириб, республикамиз ишлаб чиқариш илғорлари бошлаган ватанпарварлик ташаббусини якдил қувватламоқдалар.

ИЛҒОРЛАР ИБРАТИ АСОСИДА

Илғорлар ҳамиша узоқни кўзлаб иш тутадилар. Бу сафар ҳам шундай бўлди. КПСС XXVII съезди шарафига 27 зарбдор ўн кунлик ўтказиш ташаббускорларининг шахсий ибрати биз, пойабзалчиларни ғайратлантириб юборди. Коллективимиз аъзолари ҳам шонли партиямизнинг бўлажак съезди шарафига стахановчасига меҳнат қилишга қарор қилдилар.

Бугунги кунда корхонамизда ўз самарали меҳнати билан обрў-эътибор қозонган ишчилар сафи кенгайиб бормоқда. 318 киши икки беш йиллик планини 4 йилда бажариб қўйди. Ишлаб чиқариш илғорларидан Б. Эгамбердиев, В. Ворожеева, А. Қудратова ўртоқлар съезд шарафига ўтказиладиган зарбдор ўн кунликларда ўз маҳоратларини намойиш этажакларини маълум қилдилар. Улар иш жойларида намунали тартиб ўрнатганлар. Интизомга қатъий амал қилиш маҳсулот тайёрлаш ҳажмини ошириб бориш, хом ашёни тежаб-тергаб сарфлаш имконини бермоқда.

Бизда тежамкорлар кўп. Улар иш вақтини иқтисод қилиш билан қўшимча маҳсулот тайёрлашга муваффақ бўлмоқдалар. Хом ашёни иқтисод қилиш йўли билан йил давомида камида икки кун ишлаб беришга аҳд қилганлар кўпайиб бормоқда. Имкониятлардан ўринли фойдаланиш, янги резервларни ҳаракатга келтириш ҳисобига 1985 йил планини, умуман ўн биринчи беш йилликни муддатидан илгари адо этамиз. Съезд очиладиган кунгача 1986 йил дастлабки квартали топшириқларини бажарамиз.

У. ИБРОҲИМХЎЖАЕВ,
Тошкентдаги 1-пойабзал фабрикаси ишчиси.

СССР МОЛИЯ МИНИСТРЛИГИ ВА СССР ДАВЛАТ БАНКИДАН

МОСКВА ШАҲРИДА ЁШЛАР ВА СТУДЕНТЛАРНИНГ XII ЖАҲОН ФЕСТИВАЛИ ЎТКАЗИЛИШИ МУНОСАБАТИ БИЛАН ЭСДАЛИК ТАНГАСИНИ МУОМАЛАГА ЧИҚАРИШ ТЎҒРИСИДА

Москва шаҳрида Ёшлар ва студентларнинг XII жаҳон фестивали ўтказилиши муносабати билан 1985 йил 25 июнда 1 сўмлик эсдалик тангаси муомалага чиқарилади.

1 сўмлик эсдалик тангаси оқ рангли мис-никель қотишмасидан тайёрланади ва диаметри 31 миллиметрли доира шаклида бўлади.

Танганинг ўнг ва орқа тарафлари атрофи бўртиқ бўлади.

Танганинг ўнг томонига СССР Давлат герби тасвири туширилади ва **«СССР», «1 рубль»** ва **«1985»** деб ёзилади.

Танганинг орқа томони марказига фестиваль эмблемасининг қабариқ тасвири туширилади, атрофига фестивалнинг **«Империализмга қарши бирдамлик, тинчлик ва дўстлик учун»** деган шиори ёзилади.

Танганинг гирдига **«Один рубль»** деган сўзлар ўйиб ёзилади, улар икки нуқта билан ажратилади.

Москва шаҳрида Ёшлар ва студентларнинг XII жаҳон фестивали ўтказилиши муносабати билан муомалага чиқариладиган эсдалик тангаси ҳозир муомалада бўлган тангалар билан бир қаторда давлат, кооператив, жамоат корхоналари, муассасалар, ташкилотлар, колхозлар ва айрим кишилар томонидан ҳамма турдаги тўловларга, шунингдек, банклар, омонат кассалари ва Алоқа министрлигининг корхоналари томонидан жорий, ҳисоб счётларига ёзиш учун, омонатларга, аккредитивларга ва переводларга ҳеч бир чекланмаган тарзда қабул қилиш учун мажбурийдир.

Суратда: танганинг олд ва орқа томонининг кўриниши. ТАСС — ЎзТАГ телефотоси.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

«БЕФАРҚ БЎЛМАЙЛИК»

Шундай сарлавҳали (газетанинг 1985 йил 10 апрель сони) мақолада Термиз шаҳридаги бир қатор кутубхоналарда газета ва журналларни сақлаш ишига бефарқ қаралаётгани ва бошқа камчиликлар кўрсатилган эди.

СУРХОНДАРЁ ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИ ушбу мақола юзасидан жавоб йўллаб, фактлар тўғри эканлигини таъкидлайди.

— Мақола область маданият бошқармаси Советида муҳокама қилинди, — дейилади жавобда. — Газета, журналларни сақлашга етарли эътибор бермаганликлари, ўз хизмат вазифасига совуққонлик билан қараганликлари учун Гоголь номли область кутубхонаси директори У. Чўтбоевга ва шаҳар кутубхонаси директори Г. Шакаровага хайфсан берилди, область кутубхонаси директорининг илмий ишлар бўйича ўринбосари З. Гизатулина қаттиқ огоҳлантирилди.

Шунингдек, мазкур мақола Термиз давлат педагогика институтининг ишлаб чиқариш кенгашида ҳам муҳокама этилиб, кутубхона мудири Т. Клинкова қаттиқ огоҳлантирилди.

Кутубхоналарда узоқ муддат газета ва журналларни сақлаш учун зарур шарт-шароитлар яратиш тўғрисида қарор қабул қилинди.

«Совет Ўзбекистони» газетаси редакцияси Навоий область партия комитети ва область ижроия комитети билан ҳамкорликда Томдида «Очиқ хатлар куни»ни ўтказди

ҲАР БИР ЧЎПОН АРДОҚҚА ЛОЙИҚ

Навоий области республикамизнинг йирик чорвачилик регионларидан саналади. Томди эса областнинг шу тармоққа ихтисослашган тўрт районидан бири. Районнинг азамат чорвадорлари мураккаб чўл шароитида мамлакат Озиқ-овқат программасини бажаришга баракали ҳисса қўшиш, халқимизни чорвачилик маҳсулотлари билан тобора кўпроқ таъминлаш йўлида ҳормай-толмай ишламоқдалар. Уларга ишлаш ва яшаш учун ҳар тарафлама қулай шароит яратиб бериш, маданий-маиший ва медицина хизматини яхшилаш юзасидан маҳаллий партия, совет ташкилотлари, хўжалик органлари изчил иш олиб бормоқдалар. Шу боис «Очиқ хатлар куни» муносабати билан олинган мактубларда бу хил ғамхўрлик учун партия ва ҳукуматимизга чуқур миннатдорчилик билдирилади.

Томди район партия комитетининг мажлислар залини «Очиқ хатлар куни»да иштирок этиш учун узоқ-яқин ферма ва отарлардан келган чўпонлар, меҳнат ва уруш ветеранлари, хотин-қизлар ва ёшлар тўлдириб ўтиришибди. Муҳим мавзу — район аҳолисига медицина хизмати кўрсатишга бағишланган бу тадбир область партия комитетининг секретари Б. Насриддиновнинг кириш сўзи билан бошланди.

— Қўзилатиш кампаниясини муваффақиятли ўтказиб, қирқим (жун қирқиш) жадал давом эттирилаётган ҳозирги кунларда медицина ходимлари ўз зиммаларидаги масъулиятни яна ҳам чуқурроқ ҳис этган ҳолда одамлар саломатлиги ҳақида ғамхўрликни кучайтирмоқдалар, — деди ўз сўзида область партия комитетининг секретари. — Умуман область ташкил этилганидан буён касалхоналардаги ўринлар сони кўпайиб, соғлиқни сақлаш муассасаларини медицина кадрлари билан таъминлаш анча яхшиланди. Турли молиявий манбалар ҳисобидан ўнта касалхона ҳамда даволаш корпуслари, шу жумладан, Томди районида иккита қишлоқ участка касалхонаси қурилди. Район бўйича ҳар ўн минг аҳолига ҳисоблаганда шифохоналардаги ўринлар сони жиҳатидан кўпгина ривожланган капиталистик мамлакатлардан ўзиб кетилди, дейилса муболаға бўлмайди.

— Айни пайтда район марказий ва қишлоқ участка касалхоналари, 26 та фельдшерлик-акушерлик пунктининг эллик нафар олий маълумотли врачи ҳамда 240 ўрта медицина ходими вақт билан ҳисоблашмай меҳнат қилмоқдалар, — деди биринчи бўлиб сўз олган область соғлиқни сақлаш бўлими мудири И. Ғуломов. — Участка касалхоналари ва амбулаториялар транспорт воситалари билан таъминланган, керакли медицина асбоб-ускуналари билан жиҳозланган. Зарур бўлганда чорвадорларга ёрдам бериш учун санитар самолётлар ажратилган.

Савол: — Кўз касалликлари, тиш доктори, болалар шифокорларининг фермаларга келишини одат тусига киритиш мумкин эмасмикан? (Ленин номли совхоз чўпони **У. Жусупов**).

Жавоб: — Медицина хизматини ферма ва яйловларга яқинлаштириш, кишиларни ялпи диспансердан ўтказиш мақсадида иккита доимий бригада тузганмиз. Уларга турли ихтисосдаги врачлар ҳамда малакали ўрта медицина ходимлари жалб этилган. Бригадалар ихтиёрида кўчма лаборатория, кўчма флюорография қурилмаси бор. Уч ой мобайнида район аҳолисининг 70 проценти медицина кўригидан ўтказилди. Бундан ташқари, кўчма стоматология ва офтальмология қурилмалари график асосида ишлаб турибди. Улар, жумладан, сизнинг совхозингизда ҳам хизмат кўрсатишади.

Савол: — Профилактика мақсадида медицина кўриклари ўтказишдан ташқари биз, чорвадорларга тиббий хизмат кўрсатиш даражасини ошириш учун нималар қилинмоқда? («Жана шаруа» совхози ишчиси **С. Нурсеитов**).

Жавоб: — Область соғлиқни сақлаш бўлими сизларга хизмат қиладиган медицина муассасалари фаолиятини яхшилаш юзасидан қатор тадбирлар белгилаган. Махсус график асосида жойларда сайёр кенгашлар ўтказилиши шулар жумласидандир. Бугунги анжуман сингари уларда ҳам область ва район партия, совет ташкилотлари ҳамда хўжалик органлари вакиллари иштирок этадилар. Бу ҳол соғлиқни сақлаш билан боғлиқ масалаларни ўз вақтида, оператив ҳал этиш имконини бермоқда. Кенгашларда қишлоқ участка касалхоналари раҳбарларининг ҳисоботлари ҳам тинглаб борилялти. Шифокорларимиз яйлов ва отарларда бемор чўпонларни қабул қилишади, шунингдек, касалликлар олдини олиш, санитария-гигиена қоидаларига риоя қилиш, совет медицинасининг даволаш соҳасидаги янгиликлари ҳақида лекция ва суҳбатлар ўтказмоқдалар.

БИЗНИНГЧА: Касалликлар олдини олиш, медицина профилактикасига етарлича эътибор берилмаётган кўринади. Ленин номли совхоздан мактаб ўқитувчиси О. Ойхўжаеванинг шаҳар дорихоналарида бир ёшгача бўлган болаларга дори-дармон бепул берилади, қишлоқларда ҳам шундайми, қабилидаги баъзи саволлари шундай дейишга асос бўлади. Район марказий касалхонаси, участка шифохоналари, фельдшерлик-акушерлик пунктлари ходимлари область санитария уйи билан ҳамкорликда медицина фани ютуқларини, турли хасталикларни даволаш ишлари тарғиботини кучайтиришлари керак. Қолаверса, ҳамма ерда санитария маданиятини яхшилаш, соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш, касалликлар олдини олиш мақсадида профилактика ишлари кўламини кенгайтириш лозим. Гигиена қоидаларини билишгина кифоя қилмайди. Одамлар уни кундалик турмушда амалга оширишлари ҳам керак. Бинобарин, санитария маданиятини юксалтириш ажойиб, заҳматкаш чорвадорларимиз ҳамда уларнинг оила аъзолари саломатлигини муҳофаза қилишда катта аҳамият касб этишидан ташқари ишлаб чиқариш ва социал вазифалар муваффақиятли бажарилишини таъминлайди ҳам.

Савол: — Биз зарур дори-дармонларни қўшни совхозлардаги дорихоналардан олиб келишга мажбурмиз. Ўзимизда дорихона очишса, бўлмайдими? (К. Маркс номли совхоз бош чўпонлари **У. Утепов, Н. Бойимбетов, Б. Дуйсенов).**

Жавоб: — Кейинги йилларда областимизда 5 та, шу жумладан, Томди районида иккита янги дорихона очилди, — деди область дорихоналар бошқармасининг бошқарувчиси Ё. Муродов.— Бундан ташқари, райондаги 26 фельдшерлик-акушерлик пунктидан 24 тасида дорихона пунктлари ишлаб турибди. Илтимосингизни инобатга олиб, сизларнинг хўжалигингиз ҳамда Калинин номли совхозда дорихона очишни режалаштирдик. Агар шу совхозлар маъмурияти жой ажратса, июль ойидаёқ уларни ишга тушириш мумкин.

Залдан савол: — Дорихоналарда керакли дори-дармонни топиш қийин, рецепт кўтариб шаҳарма-шаҳар излашга тўғри келади. Пенициллин, айрим витаминлар топилмайди. Баъзилари олибсотарлар қўлига ўтиб кетган. Уларга дори-дармонни ким бермоқда?

Жавоб: — Бизга ҳозиргача бундай сигналлар тушмаган эди, — деди район ички ишлар бўлими бошлиғи А. Тугелбоев. — Махсус группа тузиб, бу ишни ўрганамиз ва натижасини сизларга хабар қиламиз.

Залдан савол: — Бешта рецепт ёзиб беришган эди. Аранг биттасига дори топдим. Қолганларини қаердан оламан?

Жавоб: — Бу воқеадан хабарим бор, — деди Ё. Муродов. — Сизга ўша дори йўқлиги учун эмас, балки рецепт нотўғри тўлдирилганлиги учун берилмаганлигини дорихона ходими тушунтирган экан. Рецептда врачнинг исми-шарифи, беморнинг ёши кўрсатилмаган. Баъзи дорилар эса алоҳида ҳисобда туради. Шифокорлар айрим дориларнинг ишлаб чиқаришдан олиб ташлангани, ўрнига янгилари чиқарилаётганини билишмайди-да, эски «бисот» бўйича ёзиб бераверишади.

Савол: — Совхоз марказидан 200 километр олисдаги фермадан фақат рация орқали врач чақиртиришимиз мумкин. Лекин рация маълум вақтлардагина ишлайди. Уни кеча-кундуз ишлайдиган қилиш ёки алоқани бошқа йўсинда йўлга қўйиш мумкин эмасми? (Балиманов номли совхоз ишчиси **Н. Бахтибоев** хатидан).

Жавоб: — Район партия комитети билан район ижроия комитети хўжаликларимизда маданий-маиший ва медицина хизматини яхшилашга ҳамиша биринчи даражали вазифа сифатида қараб келмоқда, — деди район партия комитетининг биринчи секретари А. Елемесов.— Бу масалалар райком бюросида, райижроком мажлисларида тез-тез муҳокама қилиб борилади. «Очиқ хатлар куни»да тушган саволларнинг аксарияти шу зайл муҳокамамиздан ўтган. Район маркази янги жойга кўчирилиши муносабати билан қурилиш ишлари тўхтатиб қўйилгани ишимизга бир оз халақит бермоқда, холос. Фельдшерлик-акушерлик пунктларининг биронтаси ҳам типовой бинога жойлашмаганлиги эса область совхозлар тресте билан ҳамкорликда ҳал этишимиз лозим бўлган проблемадир. Район марказий касалхонаси шароитини бирмунча яхшилаб олдик. Қувурлар ўзгартирилгач, шу куздан унинг иссиқлик таъминоти ҳам яхшиланади. Рацияни кеча-кундуз ишлатиш чоралари кўрилмоқда.

БИЗНИНГЧА: Чекланган радиусдаги қисқа тўлқинли передатчиклардан милиция ходимлари билан таксичилар шаҳарларда кенг фойдаланишмоқда. Шифокорларга ҳам бу нарса жуда керак. Улар бемор ёнида туриб райондаги мутахассис врачдан маслаҳат олишларида, зарур бўлса уни касалхонага ётқизиш масаласини зудлик билан ҳал этишларида бу техника бебаҳо ёрдамчи бўлиб қолиши турган гап. Қишлоқ медицина хизмати структурасини такомиллаштириш ҳам давр тақозосидир. Район рельефи, иқлими, аҳолининг зичлиги, транспорт алоқаси ва бошқа омиллар соғлиқни сақлаш ишини планлаштиришда алоҳида ҳисобга олиниши лозим. Қизилқум бағридаги Томди районида санитария машиналаридан фойдаланиш, уларни ёнилғи-мойлаш материаллари ва эҳтиёт қисмлар билан таъминлаш нормативларини республика Госплани ва Госснабидаги ўртоқлар қайта кўриб чиқишса ёмон бўлмасди.

«Участка касалхонасига қарашли «ГАЗ-69» машинасидан шахсий мақсадлар йўлида фойдаланишмоқда, ем-хашак, мол-ҳол ҳам ташишмоқда». «Оёққудуқ» совхози бир группа чўпонларининг бу саволига хўжалик ва овул Совети раҳбарлари тузукроқ жавоб бера олишмади. Демак, мавжуд транспортдан тўғри ва самарали фойдаланиш масаласини ҳам кун тартибига кескинроқ қилиб қўйиш керак.

Кўпгина хатларда хўжаликларда ҳаммом етишмаслиги айтилади. Ички резервлар ҳисобидан янги ҳаммомлар қуришга маҳаллий Советлар етарлича эътибор қилишмаяпти. Олтмишинчи йилларда районда 20 та кўчма ҳаммом бор эди. Кейинчалик улар маиший хизмат кўрсатиш бошқармаси ихтиёрига ўтказилди-ю, районда бундай ҳаммомларнинг қораси ҳам кўринмай қолди. Республика Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш министрлигидаги мутасадди ўртоқлар бу хусусда нима деркин?

Яна бир гап. Маҳаллий йигит-қизларни медицина билим юртларига жалб этиш чорвадорларга тиббий хизмат кўрсатиш даражасини ошириш омилларидан биридир. Бинобарин, уларнинг чўл шароитида ишлаб кетиши нисбатан осон. Шуни инобатга олиб, Зарафшон шаҳрида медицина билим юрти очишса бўлмасмикан?

«Очиқ хатлар куни»ни якунлар экан, область партия комитетининг секретари Б. Насриддинов соғлиқни сақлаш ишида иккиламчи вазифа йўқ, бу ерда билдирилган фикр-мулоҳазалар алоҳида ҳисобга олинди, ҳал этилиши лозим бўлган вазифаларнинг мутасаддилари ва муддати белгиланди, Томди чорвадорларининг КПСС XXVII съездини меҳнатда улкан ютуқлар билан кутиб олишида медицина ходимлари мадади янада улкан бўлади, деб таъкидлади.

Р. ҚОСИМОВ.
А. ҚОРЖОВОВ.
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбирлари.

МИХАИЛ ШОЛОХОВ ТУҒИЛГАН КУННИНГ 80 ЙИЛЛИГИГА

АСРИМИЗНИНГ БУЮК АДИБИ

ҲАР ҚАЙСИМИЗ ҚАЛБИМИЗНИНГ АМРИ БИЛАН ИЖОД ҚИЛАМИЗ. ҚАЛБИМИЗ ЭСА ЖОНАЖОН ПАРТИЯ ВА ХАЛҚИМИЗНИКИДИР. БИЗ ЎЗ САНЪАТИМИЗ БИЛАН ПАРТИЯ ВА ХАЛҚҚА ХИЗМАТ ҚИЛАМИЗ.

Михаил ШОЛОХОВ.

ДИЛ СЎЗЛАРИ

● Ўртоқ Шолоховнинг ҳикоялари кўз олдингизда дала гулларидек ранго-ранг товланади. Тили равон, ранг-баранг, у ҳикоя қилган нарса кўз олдингиздан бирма-бир ўтиб туради.

А. СЕРАФИМОВИЧ.

● «Тинч Дон» кенг омма адабиётига қўшилган бебаҳо хазинадир.

А. ЛУНАЧАРСКИЙ.

● «Тинч Дон» ўзининг тили, самимийлиги, инсонпарварлиги ва нафислиги билан умумрус асари, миллий, халқчил бир асардир.

А. ТОЛСТОЙ.

● Шолохов китобларини қўлга олганимизда давримизни қўлимизда ушлаб тургандек бўламиз.

К. ФЕДИН.

● Михаил Шолохов янги ҳаёт қурилишининг олдинги қисмига ўлмас қаҳрамонларнинг бутун бир колоннасини чиқарди.

Э. МЕЖЕЛАЙТИС.

● Михаил Шолохов совет адабиётининг арслони, замонамизнинг энг улкан адибидир.

Г. ЛЕОНИДЗЕ.

● Шолохов китобларидаги яшаётган одамларнинг қизиқарли бўлмагани йўқ. Уларнинг ҳар бирининг тақдири китобхон қалбини ҳаяжонга солади.

С. МУҚОНОВ.

● «Инсон тақдири» ҳикоясида совет кишисига бўлган чексиз меҳру муҳаббат, унинг уруш йилларида чеккан азоб-уқубатлари учун куйиш, ирода ва бардоши, олижаноб қалби учун фахр туйғулари Шолоховнинг кўкрагидан қўшиқдай отилиб чиқади.

А. ҚАҲҲОР.

ТАФАККУР МЕВАЛАРИ

Михаил Шолоховнинг ижод ва адиб бурчи ҳақидаги фикр-мулоҳазалари ҳам қимматлидир. Унинг бу борадаги ҳикматона қайдлари тафаккур уфқи кўламларини кенгайтиришга хизмат қилади. Қуйида адиб қайдларидан айримларини эътиборингизга ҳавола қиламиз.

● Бизнинг ёзувчиларимиз бутун борлиғи билан халқники. Улар олдида турган энг асосий вазифа — ҳақиқатни ёзиш.

● Кўплаб халқлар ўзларининг буюк шоирлари билан фахрланадилар. Аммо улар туғилган кунининг ярим минг йиллиги ва яна чорак асри сингари саналар ҳамиша ҳам нишонланавермайди. Инсон меҳнати ва муҳаббатининг куйчиси ўз халқи яратган донишмандликни асрлар ва минг йилларга муҳрлаб қолдирди:

Одами эрсанг демагил
одами,
Оникм йўқ халқ ғамидин
ғами.

Навоий шундай таълим берган. Унинг ўгитига қулоқ тутайлик!

● Социалистик реализм — бу ҳаёт ҳақиқати, санъаткор ленинча партиявийлик позициясидан туриб англаган ва ҳис этган ҳақиқат санъатидир.

● Адабиётимиз — жаҳонда энг ғоявий адабиёт эканлиги кўпчилик томонидан эътироф этилган!

Адабиёти шу жиҳатдан бизнинг адабиётимиз билан рақобат қила оладиган бошқа бир шундай мамлакатни айтиб беринг-чи! Дадил айтиш мумкинки, жаҳонда бундай мамлакат йўқ, бундай адабиёт ҳам йўқ.

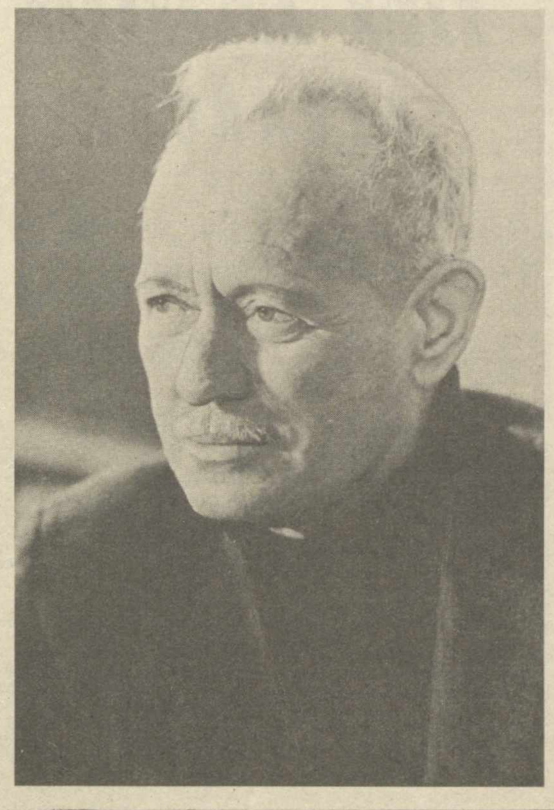

Комил ЯШИН,
Социалистик Меҳнат Қаҳрамони

ТИНЧ ДОН КАБИ УЛУҒВОР...

ШУНДАЙ АДИБЛАР бўладики, уларнинг асарлари ҳамиша қўлдан қўймай ўқилади. Ва бу асарлар ҳар гал мутолаа қилинганида жуда ҳам қимматли нимадир топилади ундан. Шолохов ана шундай китоблар яратган адибдир.

Михаил Шолохов... У энг йирик асарини «Тинч Дон» деб бежиз атамаган. Адибнинг бутун ҳаёти ва ижоди Дон дарёси билан боғлиқ кечди. Зеро, унинг ўзи ҳам Тинч Дон каби улуғвор инсон, соҳиби қалам эди.

1928 йил эди шекилли, «Октябрь» журналида «Тинч Дон» романининг биринчи ва иккинчи китоблари эълон қилинди. Асарни талашиб-тортишиб ўқиганимиз, Мелихов билан Аксиньянинг эндиги қисмати қандай кечар экан, деб ором билмай юрганларимиз ҳамон эсимда. Асар китобхон қалбини забт этди. Тўрт жилддан иборат бу эпопея бугунга қадар ер куррасини тамомила маҳв этди.

Асар нечоғлик таъсир кучига эгалиги билан қалбларда муаллифига нисбатан эҳтиром ҳисси қўзғашга қодир. Ижтимоий ҳодисаларни қаҳрамон қисматига, туйғуларига сингдириб ифодалашда бирор-бир адиб Шолохов имкониятларига эга эканлигини ҳали намоён эта олгани йўқ. Ҳар гал «Очилган қўриқ»ни қўлга олганимда Дон соҳилидаги бир тепаликка чиққандек ҳис этаман ўзимни, қаршимда эса бепоён олам намоён бўлади, гўё Давидов, Шчукар бобо, Нагульнов деган кишилар у ерда яшашади... Бундай асар ёзиш бахти ҳар кимга ҳам насиб этавермайди!

Ўн йилча муқаддам Олмаотада Михаил Александрович билан кўришган эдик. Ҳаётга ёниқ муҳаббат билан боқувчи улуғ санъаткор бугун орамизда йўқ, аммо у яратган олам яшаётир.

Саид АҲМАД.
Ўзбекистон ССР халқ ёзувчиси

ШОЛОХОВ МАНБАЛАРИ

ҲАР БИР ЁЗУВЧИНИНГ ўзи севган мавзуи бўлади. Дилдилдан яхши кўрган қадрдон манзаралари, болалик йиллари ўтган, умр бўйи қадамлаб кезган географик доираси бўлади. Мана шу географик маконда юз берган ва ўзи шоҳид бўлган воқеалар, ўзи билан ёнма-ён яшаган хилма-хил қиёфадаги, тақдири турли кечган кишилар ёзувчининг ҳеч қачон ёзиб тугатиб бўлмайдиган ижод манбалари ҳисобланади.

Мен Дон дарёсининг соҳилларида кезмаганман. Ҳудудсиз Дон адрлари-ю, чўлларида бир суворий каби от сурмаганман. Лекин Тинч Доннинг нималигини, адрларида тизза бўйи ўсган гиёҳлари-ю, ҳавода тек қотган ошиқ тўрғайларнинг хониши қанақа бўлишини, тунларда ой чўмиладиган Дон дарёсининг мавжларини, тойчоғини эргаштирган биянинг ёллари шамолда қанақа силкинишини мендан сўранг.

Бу жойларда Нагульнов деган, Шчукар бобо деган, Григорий ва Аксинья деган қадрдонларим бор. Мен улар билан узоқ тунларда мижжа қоқмай тонг отар суҳбатлар қураман. Улар мени гоҳ йиғлатади, гоҳ юпатади. Мени етаклаб суронли воқеалар ичига олиб киради.

Жаҳон революциясини кутган ва ўзини шу революцияга бағишлаган жасур, қиёфаси ҳам, хулқ-атвори ҳам ҳеч кимга ўхшамаган мард казак ўғли Нагульновни туғишган жигаримдек яхши кўриб қолганман.

Бутун вужудида муҳаббат, ёшлик, эҳтирос барқ урган, аёллик латофатини кўз-кўз қила оладиган, мана, мен муҳаббат учун, ҳаётни ўз ҳусн-у тароватим билан бежаш учун оламга келганман, деб турган казак қизи Аксиньяни тушларимда кўраман.

Девона феъл Шчукар бобо, беозор ёлғонларингни соғиндим. Сен телба-тескари ва лекин беғубор ёлғон саргузаштларинг билан Давидовнинг ҳорғин дамларида ғуборини ёзардинг. Ҳали ҳам Давидов билан Нагульнов қабри устида букчайиб, мотамсаро ўтирибсанми?

Андрей Соколов! Ҳеч қандай оғирлик қаддини буколмаган, фашистнинг энг даҳшатли қийноқлари ҳам иродасини сўндиролмаган қадрдоним. Кўпдан бери кўришолмадик. Ўғлинг ҳам катта бўлиб қолгандир. Сўнгги марта сени Дон бўйида махорка , тутатиб ўтирганингда кўрган эдим. Энди қайлардасан?

Менинг донлик бу қадрдонларим билан даставвал Михаил Александрович Шолохов таништириб қўйган эди.

БУ БУЮК САНЪАТКОР ёзувчининг китобларини қўлимга олганимда варақлар орасидан Дон шамоли эсгандек бўлади. Ундан от устида қилич ўйнатиб Григорий Мелихов чиқиб келади.

Яна бошқа китобини варақлайман. Оддий керосин чироқнинг хира нурида русча-инглизча луғатни ўқиб ўтирган Нагульнов кўринади. У китобдан тез-тез бош кўтариб хутор томонда бирбирини чақираётган хўроз лар товушига қулоқ тутади. Шчукар бобо кафтини иягига тираб ғайрати, шижоати танига сиғмаган оташ йигитга ҳайрон тикилиб ўтирибди.

Бу ажойиб кишилар Шолоховнинг ҳамқишлоқлари. Хўрозлар қичқираётган хонадон эгалари Шолоховнинг қўшнилари. Ойдинда кумушдек йилтираган пичан ғарамларини Шолохов деразадан кўриб туради.

Ўзи кўрган, ўзи таниган кишиларни, ўзи кезган далаларни, ўзи гувоҳ бўлган воқеаларни қаламга олган ёзувчининг асари ана шундай таъсирли, ана шундай рост бўлади.

Шолохов қаҳрамонлари китобдан чиқиб, ҳаётда яшай бошлади. Сиз улар билан ўртоқ тутиниб кетасиз. Ҳамдард, ҳамфикр, маслаҳатгўй қадрдонингизга айланади.

Буюк санъаткор ижод қилган персонажларнинг шу даражада ҳаққоний чиқишига, тирик одамлар сафига қўшилишига ёзувчининг беқиёс талант эгаси бўлишидан ташқари унинг ўзи мана шу воқеалар, мана шу одамлар орасидан чиққанида. Ижод манбаи қўл остида, атрофида барқ уриб туришида.

«Очилган қўриқ» романи хотимаси шундай тугайди: «...Дон булбуллари қалбим ардоғи Давидов шаънига, Нагульнов шаънига йиғлаб-йиғлаб марсия ўқиб бўлдилар...»

Энди ўша Дон булбуллари бу баҳор тонгида устоз санъаткор Шолохов қабри устида фарёд урмоқдалар...

Жаҳоннинг буюк сўз санъаткорлари сафидан тириклигидаёқ ўрин олган Шолохов яшаб ўтган, бутун ижодини, ҳаётини бағишлаган мамлакатнинг граждани бўлганимдан ғоят фахрланаман.

Адиб Ўзбекистон ҳақида

Михаил ШОЛОХОВ

Меҳнаткаш ва доно

СССРнинг барпо этилиши — ўзига хос ижтимоий улуғвор қурилишдир. Аммо бу бино бунёдкорининг меъморчилик даҳоси қанчалик гўзал ва буюк бўлганлиги ҳақида ўйлаб кўрганмизми?..

Бинонинг мустаҳкамлиги замонлар билангина эмас, баъзан (иккинчи жаҳон уруши каби) бошдан кечирилган фалокатлар билан ҳам синалади... Аммо кўп миллатли қардошларча бирлик —йигит-қизларнинг биргаликда тўкилган қони билан мустаҳкамланган СССР бу оғир синовга бардош берди, ундан янада пишиб, кучга тўлиб чиқди.

Бунда Ўзбекистоннинг алоҳида ўрни бор. Мен республикангизнинг меҳнаткаш ва доно халқига қувонч тилайман. Навоий даҳосини яратган заминга бахт ҳамиша ҳамроҳ бўлсин!

1982 йил.

ҚЎРИҚ ОЧГАН ИЖОДКОР

УЙҒУН,
Социалистик Меҳнат Қаҳрамони

Михаил Шолохов яратган асарларнинг қудратли қаноти бор, шу боис ҳам унинг баркамол асарлари юксак парвоз қилди, дунёнинг турли бурчакларига етиб борди, китобхонлар қалбидан чуқур жой олди. У адабиётимиз кенгликларидан беқиёс қўриқлар очди, замондошларимизнинг маънавий оламидаги шаклланиш . жараёнларини «Тинч Дон», «Очилган қўриқ» каби кўлами кенг, етук асарларида теран ифода этди. «Инсон тақдири» инсоннинг букилмас иродаси ҳақидаги мадҳия ўлмас қўшиқдир.

Михаил Шолоховнинг турли даврларда яратилган ҳикоя ва қиссалари, романлари тилининг жозибалиги, ҳаётий ҳодисаларнинг изчил, ҳаққоний таҳлилга бойлиги билан қалбларни ҳаяжонга солади.

Мен ҳар гал унинг асарларини завқ-шавқ ва эҳтирос билан ўқийман, янгича бир маънавий озиқ оламан. Бу асарлар инсониятнинг доимий йўлдошларидир.

МЕҲНАТ, ТАЛАНТ, АБАДИЯТ

МИРМУҲСИН,
Ўзбекистон ССР халқ ёзувчиси

ШОЛОХОВ асарлари жаҳоннинг кўп тилларига таржима этилди, бу ном етиб бормаган қитъа-ю, мамлакатлар кам. Дунёдаги энг яхши ёзувчилардан бири, замондошимиз, ватандошимиз деб фахрланамиз ва бунга ҳақимиз ҳам бор. Туғма талант, фавқулодда маҳорат эгаси... каби тавсифлар ишлатиб, Шолохов деганда тилимиздан бол томади. Бундай дейишга ҳам ҳақимиз бор.

Шолохов давримизнинг энг яхши асари бўлган «Тинч Дон» романини яратди. Мана шу «яратди» деган сўз замирида олам-жаҳон маъно ётганини эсламоқ ғоятда зарур.

Бутуниттифоқ оқсоқоли Михаил Иванович Калининнинг ўша вақтда анча ёш бўлган Шолохов ҳақидаги фикридан гапни бошлаш лозим шекилли: «Тинч Дон»ни мен бадиий асарларимизнинг ичида энг яхшиси деб ҳисоблайман, — деган эди у. — Асарнинг айрим жойлари жуда моҳирлик билан ёзилган. Бу асарни у провинцияда, казак қишлоғида ёзган. Бироқ асарнинг тилидан унинг жон куйдириб ва жуда кўп ўрганганн кўриниб туради. Унга бошловчи ёзувчилар, чиқарилган журналлар ёрдам бермаган. Шолохов «Тинч Дон» асарини классикларимизнинг асарларини яхши ўрганиб чиқмай ёзибди, деган гапга ҳеч ишонмайман. Шолохов кўринишидан жуда содда, кўзга ташланиб турмайдиган киши, лекин шундай бўлса ҳам унинг кўп тайёргарлик кўргани билиниб туради...»

Михаил Шолохов ҳақидаги бу фикр ниҳоятда доно ва ҳаққонийдир. У Пушкин ва Навоий каби севилиб ўқиладиган адибдир. «Тинч Дон»нинг дастлабки жилдлари журналда босилиб чиққанида ёш ва ҳали номи тилга тушмаган адибни баъзи адабиётчилар қарсак билан кутиб олишмаганди. М. И. Калинин ҳам шунга ишора қилади. Унинг талантига шубҳа билан қаровчилар ҳам йўқ эмас эди. Адиб тинимсиз ижодий иши, иродаси ва донолиги билан барча ғовларни енгиб, халққа мана мен, деб ўзини кўрсатди. Чинакам талант эгаси ижодига М. Горький, Р. Роллан, А. Барбюс, К. Федин, А. Серафимович, А. Фадеев кабиҳ ижод оламининг бир намояндалари ҳам юксак баҳо беришди.

Михаил Шолохов она тили — рус адабий тилининг рус ҳаётини, рус характерини, халқ оғзаки адабиётини, қолаверса, классик меросни ғоятда яхши билган мутафаккир адиб эди. Шолохов қалбидаги ғайрату қунт ҳар кимга ҳам насиб бўлавермайди, у яратиб, абадийлаштирган сиймолар, тасвиру ташбиҳлар, Аксинья ва Григорий муҳаббати-ю, жанглар, янги инсон — коммунист Давидов сиймоси... булар айтишга осон, аммо моҳир адиб бу сиймоларни узоқ йиллар мобайнида шундай яратди-ки, унинг маҳоратига тан бермасдан илож йўқ.

Бизлар ҳаммамиз улуғ адиб мактабидан таълим олганмиз. Бу кун таваллудига саксон йил тўлиши айёмида, унинг буюк талантига таъзим этамиз. У абадул-абад совет адабиёти сафидан сафида барқарордир.

Борис ПАРМУЗИН

Кулранг папка

КУЛРАНГ ПАПКА... Уни ротамиз комсомол ташкилоти секретари ҳамиша қўлтиғига қистириб юрар эди. Ўқиш тугагач, у фронтга отланар экан, папкани менга қолдирди. «Жуда ҳам асқотадиган материаллар, деди у, энг оғир дамларда суянчиқ бўлади...».

Қизиқсиниб, папкани очдим, қарасам, газета қийқимлари. Шу-шу, қайтиб уни қўлга олмадим. Машғулотларимиз жуда оғир бўлар, киши толиқар эди. Қаттиқ ҳориган дамларнинг бирида кулранг папкага кўзим тушиб қолди, эринчоқлик билан уни қўлга олиб, очдимда, газета қийқимларидан бирини олдим. Бу «Нафрат илми» деган ҳикоя бўлиб, тепасида Михаил Шолоховнинг имзоси турар эди. Секин, товуш чиқариб уни ўқий бошладим. Ўқиган сайин чарчоғимиз тарқаб, жисми-жонимизни бир ғайрат, шижоат қоплаб ола бошлади. Мен ҳикояни ўқиб бўлганимда, атрофимни аскарлар қуршаб олган, ҳамма оғир сукутда, ҳамманинг кўзида бир туйғу — душманга чексиз нафрат ифодасини кўриш мумкин эди.

Кулранг папка... Унинг ичида буюк адибимизнинг кўпгина мақолалари ҳам сақланар ва улар ҳам қалбларда ёвуз душманга тенгсиз нафрат уйғотар эди...

Ҳа, Михаил Александрович қалами билан душманга нафрат, дўстга муҳаббат уйғотишга қодир адиб эди. «Тинч Дон», «Очилган қўриқ» каби йирик асарлар билан танишиш баробарида бунга иқрор бўламиз.

Уруш ҳақидаги ҳақиқатни ҳеч ким Шолоховчалик таъсирчан ёза олган эмас, энг муҳими, шу оғир йиллар воқеаларини қаламга олар экан, адиб масалага бир ёқлама ёндашмайди, манзараларни у кўламли тарзда тасвирлайди. Асарнинг сўнгги саҳифасини ёпар экансиз, қалбингизда урушга, уруш оловини ёқувчиларга нисбатан беқиёс нафрат туясиз.

Шолохов гўзалликни яхши кўрар, нафосатни севар эди. Гўзалликни қадрлаган инсон борки, Шолоховни яхши кўради. Ва бу — табиий...

Мен ёзган ва ёзадиган нарсаларимнинг ҳаммаси билан мана шу меҳнаткаш халққа, бунёдкор халққа, бировга асло ҳужум қилмаган, лекин ўзи яратган нарсаларни, ўзининг озодлиги ва номусини, ўз келажагини ўзи хоҳлаганча қуриш ҳуқуқини ҳамиша шараф билан ҳимоя қила олган халққа таъзим қилишни ўзимнинг ёзувчилик бурчим деб биламан, деган эди у. Ижодда ҳам, ҳаётда ҳам Шолохов бу ақидасига содиқ қолди.

Кулранг папка... Японияда бўлганимда, менга шундай ҳикоя қилишди: 1966 йили Шолохов бу мамлакатга келди. У Никко шаҳрига ҳам бориши лозим эди. Бир қизалоқ шаҳарда, кўк папка қўлтиқлаб олганча беш соат йўл қаради. Ундан, кимни кутяпсан, деб сўрашса, Шолоховни, дер эди. Нима ишинг бор, дейишса, дастхат ёздириб оламан, деб жавоб қилар ва кўк папкасидан буюк адибнинг япон тилидаги китобларини олиб кўрсатар эди...

Ҳа, Шолоховнинг асарлари дунёнинг турли тилларида, турли папкаларда... яшаётир. Улар боқий яшайди.

● Бир дастхат тарихи

УЧРАШУВ

Муаллифлари дастхати бўлган китобларим орасида Михаил Шолоховнинг икки жилдлик «Тинч Дон»и алоҳида ўрин тутади. Биринчи жилднинг ички саҳифасига: «...Анвар Жўрабоевга.

Ҳурмат ва эҳтиром билан Михаил Шолохов.
14 сентябрь, 1982 йил» деган ёзув битилган.

Уни ҳар гал қўлга олганда ҳаяжон ичра Михаил Александрович билан бўлган учрашувимизни хотирлайман.

ЎШАНДА, КЎПДАН БУЁН асримизнинг улуғ адиби Михаил Шолохов билан учрашиб, бир оғиз бўлса-да, суҳбатлашиш орзусида юрардим. Ниҳоят 1982 йилнинг кузида бу амалга ошди.

Вешенск район партия комитетининг биринчи секретари Николай Алексеевич Булавин бизни хушнуд этди: — Шолохов сизларни қабул қиладиган бўлди!— деди у.

Булавин, Волгоград трактор заводи директорининг ўринбосари Николай Михайлович Будько учаламиз яёв йўлга тушдик. Ёзувчининг уйи райком биносидан сал нарида — Шолохов номидаги кўчанинг адоғида жойлашган бўлиб, ҳовлиси шундоққина Дон дарёси билан туташиб кетган эди. У яшил девор билан ўралган, дарвозаси ҳам ям-яшил. Оддийгина.

Булавин оҳистагина дарвоза қўнғироғи тугмачасини босди. Бизни адибнинг котиби Михаил Власович Коньшин кутиб олди.

Кенг ҳовли. Дарахтлар, гуллар. Куз қуёшидан ним сарғайган барглар олтиндек товланади. Ҳув нарироқда каттакон бино. Бир қарашда у Ўзбекистон Ёзувчилар союзининг Пушкин кўчасидаги биносига ўхшаб кетади.

«Тошдан ясалган бўлса керак, а?», деб сўрайди Будько Коньшиндан иморатга ишора қилиб. «Йўқ, ёғочдан,— дейди Коньшин,— қирқинчи йилларнинг охирида қурилган».

Зинапоядан иккинчи қаватга кўтариламиз. Мана, Шолохов! Ўнг томондаги чоғроққина хонада—оқиш камин қаршисидаги оқ мато қопланган курсида ўтирибди. У хиёл жойидан қўзғалади, табассум ила қўл чўзади. «Хуш келибсизлар, меҳмонлар! Минг узр, туролмайман. Оёқларим оғрийди. Қани, ўтиринглар...»

Дўппи ва тўн Шолоховга жуда ярашди.

Шу пайт ўрта бўй, кепка кийган одам кириб келади. «Танишинглар,— дейди Шолохов,—фотомухбиримиз — Василий Чумаков, район газетасидан. Зап вақтида келдинг-да, Вася! Меҳмонлар билан бир расмга тушадиган бўлдик. Ишқилиб, аппаратингда плёнка борми ўзи?»—У ҳазиллашиб, кулади.

ШОЛОХОВ Будько билан гаплашади, тракторсозлар ҳаёти, янги трактор маркалари, ишчиларнинг шароити, ҳатто маоши билан ҳам қизиқади.

Адиб бир дона сигарет олиб муштугига қистиради, сўнг гугурт чақиб чека бошлайди. Суҳбатдошининг гапларини диққат билан тинглайди... Михаил Александрович менга юзланди-да: «... Афсуски, Тошкентда бирор мартаям бўлмаганман, лекин Тошкент, Ўзбекистон ҳақида кўп эшитганман, деди. Ўзбек халқи ўта меҳнаткаш. Ўзбеклар нимаси билан билан биз—казакларга ўхшаб кетади, дейишади. Навоийни етиштирган халқ!.. Мен унинг асарлари билан танишман. Алишер Навоий улуғ муҳаббатга сазовор. У меҳнат ва муҳаббат куйчиси сифатида ўз халқининг донишмандлигини мангуликка муҳрлади...»

... Михаил Александровичнинг елкасига тўн, бошига дўппи хўп ярашди. «Мана, мен ҳам ўзбек бўлиб қолдим!», деб ҳазиллашди у. Шунда унинг: «Ўзбеклар нимаси билан биз казакларга ўхшаб кетади», деган гапи қулоқларим остида жаранглади.

Хайрлашиш вақти етди, аммо ҳали кўнглимда Шолоховга саволларим жуда кўп эди. Нима қилсам экан? «Сиз ҳали Вёшкада бўласизми?», дея тўсатдан сўраб қолди у. «Ҳа. Бир-икки кун юргим бор. Олдингизга тағин келсам мумкинми?» «Бемалол. Албатта келинг».

Шолохов диёрига борганда Кружилинск қўрғончасини четлаб ўтиш мумкин эмас. У Вешенскдан 20 чақирим нарида жойлашган. Шолоховнинг уй-музейи шу ерда. Дарвоқе, буюк адиб шу уйда дунёга келган. Орадан 75 йил ўтгач бу уй Шолоховнинг уй-музейига айлантирилди. Музейни асосан адибнинг ҳамқишлоқлари яратишди.

... Кечга яқин қўнғироқ бўлиб қолди. Адибнинг котиби роса соат еттида етиб келишимни, Шолохов кутаётганини айтди! Тўғриси, кеча Михаил Александрович кўнгил учун «яна келинг дегандир» деб ўйлагандим. Қарангки...

ТАБИИЙКИ, суҳбатимиз, аввало, адабиёт ҳақида бўлди. Сўнгра Тошкент, пахтакорлар, Ўзбекистонда ўзлаштирилаётган қўриқ ерлар ҳақида маълумот бераман. Михаил Александрович қўриқ ерларга қаердан сув олиб келиниши, насос станциялари иши ҳақида икир-чикирларгача қизиқади. Кейин эса адибни мен саволга тутаман, саволларим турлича: асосан ҳаёти ва ижоди, депутатлиги, оиласи ҳақида. Михаил Александрович ҳаммасига эринмай, бафуржа жавоб қайтаради... Суҳбатимиз бир соатдан кўпроқ давом этади.

«Михаил Александрович,— дейман хайрлаша туриб.—Ўзбекистонда бирор мартаям бўлмабсиз... Сизни Тошкентга таклиф этишга ижозат берсангиз...»

«Раҳмат. Соғлиғим яхши бўлса, албатта бораман. Балиқ овлайдиган жойларингиз ҳам борми?»

«Бор. Жуда кўп».

Адиб кулади. «Албатта учрашамиз. Хайр. Юртдошларингизга мендан салом денг. Мана бу китоб эса—сизга.»

«Тинч Дон»...

Бир дастхат тарихи шундан иборат. Орадан йиллар ўтди. Ҳозир Михаил Александрович орамизда йўқ, лекин ҳар қадамда унинг номи жаранглаб эшитилади. Дарвоқе, ўша кезлар Вешенск деб аталган район ҳам энди буюк адиб номи билан юритилади.

Анвар ЖЎРАБОЕВ.

ИЧКИЛИКБОЗЛИК—ИЛЛАТ

ҲАММА ВА ҲАР БИР КИШИ МАСЪУЛ

Корхона ишчилари бу йиғилишга алоҳида активлик ва уюшқоқлик билан тўпландилар. Корхона бош инженери Ф. Сисоевнинг КПСС Марказий Комитетининг «Ичкиликбозлик ва алкоголизмни бартараф этиш тадбирлари тўғрисида»ги қарори муносабати билан завод маъмурияти, партия, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг вазифалари ҳақидаги сўзлари диққат-эътибор билан тинглaнди. Бу масала хусусида гапиришни истаганлар жуда кўп эди. Эркин, ошкора фикр олишув чоғида электромонтажчи Василий Грязев, слесарлар бригадасининг бошлиғи Саҳатилла Асатуллаев, слесарь Абдураим Самсоқов, бўёқчи К. Оталиқов ўртоқлар бирин- кетин сўзга чиқдилар. Улар қарорларни якдил маъқуллаш билан бирга бу соҳада қилиниши лозим бўлган ишларга эътиборни қаратдилар.

ОРАМИЗДА АРАҚХЎРЛАРГА ЎРИН ЙЎҚ

АНДИЖОН «ЭЛЕКТРОАППАРАТ» ЗАВОДИ КОЛЛЕКТИВИНИНГ «ИЧКИЛИКБОЗЛИККА ҚАРШИ КУРАШ — ҲАММАНИНГ ИШИ» МАВЗУИГА БАҒИШЛАНГАН УМУМИЙ ЙИҒИЛИШИДАН

Ф. Сисоев. — Спиртли ичимликлар истеъмол қилишнинг кишилар соғлиғи учун, умуман жамият учун зарарли эканлигини яхши биламиз. Лекин била туриб бу хавфли иллатга қарши лозим даражада уюшқоқлик ва изчиллик билан курашаётганимиз йўқ. Гоҳо кампаниячиликка берилаётирмиз. Турли туман зиёфатлар, расм-русумлар, тўйлар ичкиликсиз ўтмайди. Ундан ўзини тийишга кучи етадиганлар ҳам, етмайдиганлар ҳам бор.

Шу жиҳатдан қараганда партия ва ҳукуматимизнинг ичкиликбозлик ва алкоголизмни бартараф этиш, самогон қилишни тугатиш тадбирлари тўғрисидаги қарорлари, СССР Олий Совети Президиумининг «Ичкиликбозликка қарши курашни кучайтириш тўғрисида»ги Фармони айни муддао бўлди. Бу янги тадбирлар жамиятимиз учун ғоят хавфли бўлган ичкиликбозлик балоси пайини қирқишга хизмат қилади. Ўз-ўзидан аёнки, ичкиликбозлик камайса, аҳоли ўртасида касалликка чалиниш ҳоллари ҳам камаяди. Халқ хўжалиги вазифаларини бажаришдаги муваффақиятлар эса кўпая боради. Айни пайтда медицина-даволаш мақсадларига сарфланаётган маблағлар миқдори ҳам озаяди. Бу, экономикамиз учун катта резервдир.

Заводимиз коллективи партия ва ҳукуматимизнинг бу муҳим ҳужжатларини кўтаринки руҳ билан кутиб олди ва ўз бунёдкорлик ишларининг етакчи йўналиши программаси деб қабул қилди. Бу бизни мардона меҳнат билан бирга ичкиликбозликка қарши муросасизлик билан кураш олиб боришга даъват этмоқда. Биз бугунгача ичкиликбозларга нисбатан қонунда кўзда тутилган чораларни, чунончи мукофотлардан, йиллик иш якунлари юзасидан бериладиган қўшимча ҳақдан, дам олиш ва санаторийга бериладиган йўлланмалардан, бошқа имтиёзлардан маҳрум қилиш чорасидан фойдаланиб келдик.

Шунга қарамасдан коллективимиз орасида ичкиликка берилган кишилар оз бўлса-да, бор. Яширишнинг ҳожати йўқ. Кейинги икки йилу тўрт ойда заводимиз ишчиларидан 27 киши ичкилик туфайли Андижон шаҳар ҳушёрхонасида «меҳмон» бўлди. Улар коллективимиз шаънига доғ туширдилар. Ҳушёрхонада тунаб чиққанлар орасида юк ортувчи Алижон Иброҳимов, электромонтажчи Улуғбек Ҳасанов, Абдутолиб Саидов, электр пайвандчи Николай Клюев, пайвандчи Маҳкам Юнусметов ва бошқалар бор. Ичкилик орқасида шарманда бўлган бу кишиларнинг ахлоқий иши ўртоқлик судида кўрилди ва улар 13-маошидан маҳрум этилдилар.

Бугун шуни қувонч билан айтишим мумкинки, коллективимиз бу ўртоқларни жазолаш билангина чегараланмади, балки уларни тарбиялади. Ҳозир улар ичишни ташлаганлар.

В. Грязев: — Цехимиз коллективи ичкиликбозлик ва алкоголизмни бартараф этиш тўғрисидаги қарорларни зўр қизиқиш билан ўқиб чиқди. Биз партия ва ҳукуматимизнинг тутган йўлини бир овоздан қўллаб-қувватлаймиз. Фаровон ҳаётимизга доғ бўлиб тушаётган ичкиликбозликка муросасозлик қилиш мумкин эмас. Бундан буён спиртли ичимлик ичмаслик, меҳнат интизомини бузмаслик, прогул қилмасликнинг ўзи камга ўхшайди. Ҳар биримиз фақат ўзимиз учун эмас, ён-веримиздаги, атрофимиздаги кишиларнинг ахлоқи ва одоби ҳақида ҳам қайғуришимиз керак. Арақхўрликнинг ҳар қандай кўринишларига принципиаллик билан баҳо берамиз.

С. Асатуллаев: — Олти йилдан бери ремонтчилар бригадасининг бошлиғиман. Бригадамиздан икки киши маст ҳолда жамоат жойларида юрганлиги учун ҳушёрхонада тунашга мажбур бўлди. Биз уларни бу қалтис йўлдан қайтариб олдик. Ҳозир улар ичкиликдан юз ўгиришган. Ичкиликбозликка қарши кураш тўғрисидаги қарорларни бригадамиздагина эмас, оиламиз даврасида ҳам коллектив бўлиб муҳокама қилдик.

А. Самсоқов: — Қарорларда ишчиларнинг бўш вақтини мазмунли ташкил этишни яхшилаш, кўнгилли дам олиш учун шароит яратиш, ўтиришлар, зиёфатларда спиртли ичимликлар ичишга йўл қўймаслик таъкидланибди. Бу гаплар менга жуда маъқул бўлди. Нафсиламбрига «тўкин-сочин» йиғинлар ҳисобига эртаси куни қаноатланарли ишлолмаган, бош оғриғи туфайли топшириқларни бажаролмайдиган кишилар учраб турибди. Касаба союз ташкилотининг эътиборини меҳнаткашларнинг ишдан кейин ҳордиқ чиқаришини яхшироқ ташкил этиш, уларнинг бу масаладаги таклиф ва мулоҳазалари ҳисобга олиниши лозимлигига қаратмоқчиман.

К. Оталиқов: — Ичкиликбозликка қарши кураш тўғрисида махсус қарорлар қабул қилинганидан заводимиз коллективигина эмас, маҳалламиз аҳли ҳам, оиламиз аъзолари ҳам хурсанд. Аввал йўл қўйган камчиликларимизни тугатиш вақти келди, чамаси. Айрим ўзини тутолмайдиганлар қонун олдида жавоб бериши керак. Топган тутганимизни ичкиликка эмас, яхши турмуш кечириш, оиламиз фаровонлиги учун сарфлаймиз.

* * *

Йиғилиш қатнашчилари партия ва ҳукуматимизнинг ичкиликбозлик ва алкоголизмни бартараф этиш, самогон қилишни тугатиш тадбирлари тўғрисидаги қарорларини якдиллик билан маъқуллаб, қизғин қўллаб-қувватладилар. Ишда активлик кўрсатишлари, ичкиликбозликка қарши курашда ва ва иш соатидан унумли фойдаланиш учун курашда фаол иштирок этажакларини билдирдилар. КПСС XXVII съездига 27 зарбдор ўн кунлик мусобақасида актив қатнашишга сўз бердилар.

А. КУРОНБОЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

> Бу ишга чинакам оммавий, умумхалқ тусини бериш, ҳар бир меҳнат коллективида ичкиликбозликка, меҳнат интизоми ва тартибни ҳар қандай бузиш ҳолларига нисбатан муросасизлик вазиятини вужудга келтириш зарур...
>
> (КПСС Марказий Комитетининг «Ичкиликбозлик ва алкоголизмни бартараф этиш тадбирлари тўғрисида»ги қароридан).

ЯХШИ АНЪАНАЛАР КЎПАЙСИН

Соғлом турмуш тарзини қарор топтирайлик

Ёшлигимизда йиғинларда дастурхонга мева-чева, оддий егулик таомлар тортилар, машшоқлар давраии хушнуд этар, ҳаваскорлар шеърхонлик, ўйин, қўшиқ, аскиябозликда ўзларини кўрсатар эдилар. Базмларда ичкиликбозлик у ёқда турсин, ширакайф ҳолда келиш уй эгасига нисбатан катта ҳурматсизлик саналарди. Айниқса, даврада нуроний отахонлар, онахонлар иштирок этаётган бўлишса, умуман ҳеч ким ичкиликка бетламасди.

Иш юзасидан республикамизнинг турли жойларида бўлишга тўғри келади. Айрим ерларда анчайин саломалик, суҳбат ҳам спиртли ичимликсиз ўтмайди. Нимаики тадбир ўтказилмасин, албатта, арақ, коньяк, вино сотиб олишади. Яқинда Қўқон шаҳрида тўйда бўлдик. Базм столи атрофида келинкуёвнинг дўстлари, ота-оналар тўпланишган. Меҳнат ветерани, нуроний отахон КПСС Марказий Комитетининг куни кеча чиққан қарори ҳақида гапириб, ичкилик учунгина келганлар бўлса тўйхонани бўшатиб қўйишлари мумкинлигини айтди. Е. А. Бабушкин номли шаҳар маданият уйининг бадиий ҳаваскорлари партия, она-Ватан, ёшлик ва севги ҳақидаги қўшиқлари билан тўйга файз киритдилар. Куёв-келиннинг дўстлари ёзган шеърларидан ўқидилар. Кеч соат 8 дан 11 гача давом этган тўйда фақат ширинликлар-у мева шарбати тортилди. Тароватли суҳбат кўк чой устида давом этди. Ичкиликсиз ҳам тўй бўладими, мана, кўрасан, тўйинг жуда совуқ ўтади, деганлар тилини тишлаб қолди. Тўй ажойиб ўтди. Йиғилганлар кўпдан бери бундай ором олмаганликларини айтдилар. Тўй эгаси маросимни тинч ўтказди, ортиқча сарф-харажат бўлмади. Қолаверса, тўй саҳаргача эмас, кеч соат 11 да якунланди, меҳмонлар ҳам бемаҳалга қолмай уй-уйларига етиб олдилар.

Ҳар бир тадбир— юбилей кечалари, байрамларни нишонлаш, никоҳ тўйларини ўтказиш ташкилотчиларнинг маҳоратига боғлиқ. Уларни юқорида айтганимиздек ўтказиш учун маҳалла аҳли, жамоатчилик активлари, партия, уруш ва меҳнат ветеранлари, комсомол ташкилотчилари баҳамжиҳат иш тутишлари керак. Ичкиликбозликдек шармандали ҳолга қарши барча жойда қатъий кураш олиб бориш зарур. Спорт саройлари, клублар, кутубхоналар, маданият ва истироҳат боғлари, ёшлар уйлари ишни янгича ташкил этиш йўлларини қидириб топишлари ва бу борадаги яхши анъаналарни кенг тарғиб этишлари лозим. Ёшларга атаб замонавий куй-қўшиқларни, оталаримизнинг қаҳрамонликлари ҳақидаги китобларни кўпроқ яратиш, доҳий В. И. Лениннинг ҳаёти ва фаолияти билан, улуғ мутафаккирларнинг асарлари билан ёшларни янада кенгроқ таништириб бориш, совет турмуш тарзини, интернационал дўстликни тараннум этувчи тадбирлар ўтказиш мақсадга мувофиқдир.

Фарзандларимизни шонли Совет Армиясига хизматга тантанали кузатамиз. Айримлар харажатни катта қилиб, ичкиликни тўлдириб ташлашади. Шундай ота-оналар ҳам борки, улар ўғлимиз солдат ёшига етиб қолди, озгина ичса зарар қилмайди қабилида иш тутадилар. Рухсат текканидан фойдаланиб, баъзи ёшлар ичкиликка «шўнғиб» кетадилар. Бу жуда ҳам катта хато.

Коммунист деган фахрли номга эга бўла туриб ичкиликни суиистеъмол қилганларга энг қаттиқ жазо берилиши партиямиз қарорида ҳам жуда тўғри таъкидланган. Бу ҳаммага бирдек тааллуқли. Ҳозирги ёшлар бутунлай ҳушёр, ичкиликбозлик даҳшатидан ҳоли авлод бўлиб қолишига ишонаман. Носоғлом анъаналарни турмушдан суриб чиқаришимиз керак. КПСС Марказий Комитетининг «Ичкиликбозлик ва алкоголизмни бартараф этиш тадбирлари тўғрисида»ги қарори фаровон турмушимиз, завқли меҳнатимиз, ширин ҳаётимиз гаштини суриш бениҳоя катта бахт эканлигини кўрсатувчи, ўз вақтида чиқарилган дастуриламалдир.

А. ДАДАБОЕВ,
Алишер Навоий номидаги республика давлат кутубхонасининг директори.

Моисей Петрович КУЗЬМИНОВ

1939 йилдан КПСС аъзоси, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан ва техника арбоби, геология-минералогия фанлари доктори, профессор Моисей Петрович Кузьминов 77 ёшида вафот этди.

М. П. Кузьминов ирригация-мелиорация, гидротехника, саноат-граждан ва йўл қурилишларида кенг қўлланиладиган геомеханика ва инженерлик геодинамикаси соҳасининг етакчи олимларидан бири эди.

М. П. Кузьминов 1908 йил 17 декабрда Фарғона шаҳрида туғилди. 1921 йилда комсомол сафига кириб, Фарғона уезд ва шаҳар комсомол комитетлари ишида фаол иштирок этди. 1931 йилда Ўрта Осиё сув хўжалиги политехникумини битиргач, Вахш водийсидаги ирригация объектларини қуришда фаол қатнашди.

1939 йилдан 1947 йилгача М. П. Кузьминов партия ва совет ишларида бўлди. Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг ирригация секторига ва қишлоқ хўжалиги бўлимига бошчилик қилди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида бўлим мудири бўлиб ишлади.

М. П. Кузьминов 1947 йилдан бошлаб Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг илмий-тадқиқот ишларида фаол қатнашди. Республика ишлаб чиқарувчи кучларини ўрганиш бўйича кенгаш раисининг ўринбосари бўлди. Тупроқ гидротехник иншоотлари бўлимига раҳбарлик қилди. 1957 йилдан бошлаб эса Сув проблемалари ва гидротехника институти директорининг ўринбосари бўлиб ишлади. Ана шу даврда гидротехника қурилиши соҳасидаги йирик илмий проблемаларни ишлаб чиқишда унинг олимлик истеъдоди ва ташкилотчилик қобилияти айниқса ёрқин намоён бўлди.

1961 йилда М. П. Кузьминовнинг ташаббуси ва бевосита иштирокида «Гидроингео» институтида Ўрта Осиёда биринчи марта инженерлик геодинамикаси бўлими ташкил қилинди. Мазкур бўлимда амалга оширилган ишлар қор кўчкилари ва сел жараёнларини ўрганишга ҳамда аҳоли пунктлари ва халқ хўжалиги объектларини уларнинг таъсиридан ҳимоя қилишга доир тадбирларни ишлаб чиқишга ҳозир ҳам катта ҳисса қўшмоқда. Тупроқ гидротехник иншоотларида чўкинди қатламларнинг тўпланиши ва барқарорлиги назариясини ишлаб чиққанлиги учун унга 1966 йилда геология-минералогия фанлари доктори унвони берилди.

Ўрта Осиёдаги «Вахшстрой», Катта Фарғона, Ўнг соҳил, Зарафшон, Жанубий Мирзачўл каналлари, Сариёз тўғони ҳамда Чирчиқ ГЭСлари тизмаси каби йирик ирригация ва гидротехника объектларини қуришда М. П. Кузьминовнинг илмий ечимлари кенг қўлланилди.

М. П. Кузьминовнинг ишлаб чиқариш, илмий ва ижтимоий-сиёсий фаолияти партия ва ҳукумат томонидан юксак баҳоланди. У Қизил Юлдуз, «Ҳурмат Белгиси» орденлари, кўпгина медаллар, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиқлари билан тақдирланди. Унга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан ва техника арбоби» унвони берилган эди.

Истеъдодли олим Коммунистик партиянинг содиқ фарзанди, бутун ҳаётини Ватанга хизмат қилишга бағишлаган Моисей Петрович Кузьминовнинг порлоқ хотираси қалбимизда абадий сақланади.

БИР ГРУППА ЎРТОҚЛАРИ.

СОҒЛОМ ТАНДА —СОҒ АҚЛ

Одамзотнинг ақл-заковати нақадар беқиёс. Курраи заминимизда кейинги йилларда рўй берган не-не ўсиш-ўзгаришлар шунинг меваси. Аммо баъзан ақлга зид ишлар ҳам бўлади. Ичкиликбозлик худди шундай ишлар қаторига киради. Ахир оқибати вой, турган битгани ғирт зарар эканлигини била туриб, ўзини бу иллатдан ҳоли сақлай олмаган кишилар камми?!

Ичкиликбозлик, алкоголизмнинг зарарини ҳамма билади. Унинг касофатидан, жумладан, йўл фалокатлари йил сайин ортиб бораётганини ҳам кўпчилик эшитган. Чехословакиялик олимлар олиб борган тадқиқотлар шуни кўрсатадики, ҳайдовчининг йўлга чиқиш олдидан бир кружка пиво ичиши йўл фалокати ва бахтсиз ҳодисаларни етти марта, 50 грамм арақ ичиши 30 марта, 200 грамм арақ ичиши эса 130 марта кўпайтирар экан. Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти маълумотларига қараганда ҳар йили автомобиль йўлларида 250 минг киши ҳалок бўлади, ўн миллион киши эса жароҳатланади. Қанча одам мажруҳ, қанча оилада мотам, яна қанча гўдак бир умрга етим бўлиб қолади. Сабаби — ўша инсониятни йўлдан ураётган ичкиликбозлик. Наҳотки, космосни ўзлаштириб, табиатни ўз измига солаётган инсон ичкилик олдида таслим бўлса деб, ўйлаб қоласан, киши.

Йўқ, бундай бўлмайди! Хусусан, ижодкор, бунёдкор халқимиз бу аҳволга лоқайд қараб тура олмайди. Ривожланган социализм, энг аввало, соғлом турмуш тарзини тақозо этмоқда. Бундай турмуш бошқа омиллар қатори ичкиликбозлик ва алкоголизмга қарши аёвсиз кураш олиб боришни талаб қилади. Биз, шифокорлар шишадаги оғунинг зарарли эканлиги, унинг нақадар оғир оқибатларга олиб келишига кундалик иш фаолиятимизда кўп марта гувоҳ бўлганмиз. Республика ёки Тошкент шаҳар автоинспекциясининг ҳисоботларига қараганда бир кеча-кундузда рўй берган йўл ҳодисаларининг ҳар ўнтасидан 8—9 таси ичкиликбозлик оқибатида келиб чиқмоқда. Шунинг учун ҳам партия ва ҳукуматимизнинг ичкиликбозликка қарши кураш ҳақидаги қарорини қизғин маъқуллаймиз. Айни муддао! Йўлдан адашганларни йўлга соладиган тадбир бўлди бу. Шу иллатдан қутилган ҳушёр одамлар кўпайса, ҳушёрларнинг клублари, ичкиликбозликдан ҳоли маҳаллалар, микрорайонлар, қўйинг-чи, шаҳар ва қишлоқларимиз қанча кўпайса, шунча яхши. Совет жамиятида соғлом турмуш тарзи янада зўр куч билан қарор топаверсин!

Ш. ҲАМРОЕВ,
Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг бош травматологи.

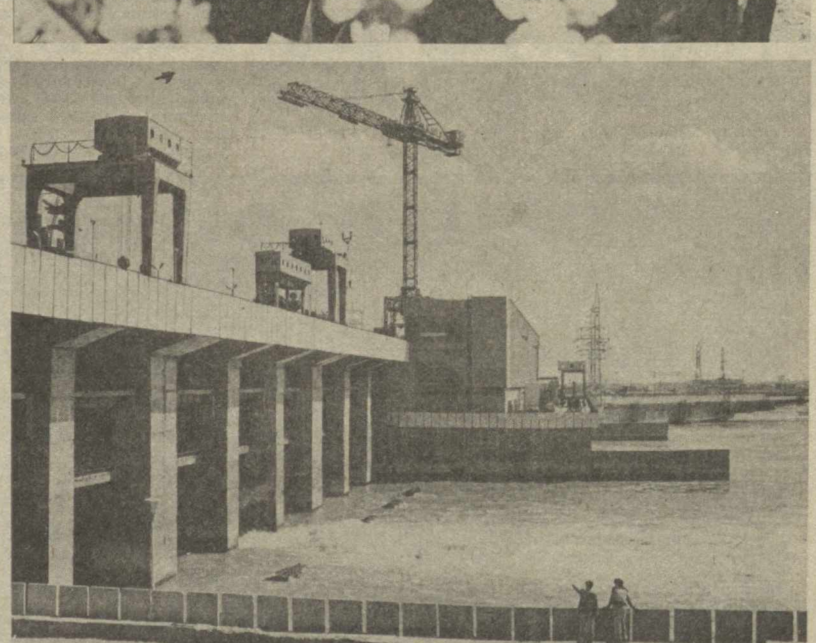

«Туямуюнгидрострой» бошқармаси коллективи партия ва ҳукуматимизнинг ичкиликбозлик ва алкоголизмга қарши кураш тадбирлари тўғрисидаги қарорини астойдил қўллаб-қувватламоқдалар. Бошқарма бунёдкорлари ғайрат билан ишлаб Туямўйин сув омбори қурилишини муваффақиятли олиб боряптилар. Сунъий денгизда ҳозирнинг ўзидаёқ 5,3 миллиард кубометр об-ҳаёт тўпланди. Гидростанциянинг барча — олтита агрегати ҳаракатга келтирилди.

Суратларда: 1. Гидроузел қурилиши илғорларидан бир группаси. 2. Гидроузелнинг умумий кўриниши.

Қ. Отаев фотолари (ЎзТАГ).

АҲИЛ КОЛЛЕКТИВ

● **Республика Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигига қарашли Бухородаги 11-автотранспорт корхонаси янги саноат зонасига кўчиб чиққанида унинг территорияси ўнқир-чўнқир, зах босган ерлардан иборат эди.**

Коллектив шанбалик ва якшанбаликлар ўтказиш йўли билан тез орада корхона ҳовлиси ва унинг атрофини ободонлаштирди. Дастлаб, вертикал қувурлар ўрнатилиб, ер ости зах сувлари қочирилди. Манзарали дарахт кўчатлари ўтқазилди. Яқинда бу ерда ишчилар дам олиш хонаси, 100 ўринли ошхона, магазин ишчиларга хизмат қила бошлади.

(ЎзТАГ).

СПОРТ

СОВРИНЛАР ВА ЎРИНЛАР

● **ВЕЛОПОЙГА.** Бир неча кун давом этган халқаро Тинчлик пойгаси якунланди. Совет пойгачилари 18-марта команда ҳисобида ғалаба қозонишди. Ўзбекистон шаҳарлари бўйлаб республика Министрлар Совети соврини учун ўтказилаётган кўпкунлик пойга эса қизғин давом этмоқда. Фарғонада ўтказилган шахсий пойгада қозоғистонлик И. Юнусов биринчи бўлди. Команда ҳисобида ҳам қардошларимиз олдинда боришяпти.

● **БАДИИЙ ГИМНАСТИКА.** Белгород шаҳрида бўлиб ўтган мамлакат чемпионатида тошкентлик В. Зарипова тўртинчи натижа кўрсатди.

● **ФУТБОЛ.** Иккинчи лиганинг Ўзбекистон зонасида бўлиб ўтган навбатдаги ўйинлардан кейин Фарғонанинг «Нефтяник» ҳамда Халқободнинг «Соҳибкор» командалари 15 тадан очко билан пешқадамлик қилишмоқда. «Зарафшон», «Динамо», «Хоразм», «Автомобилист» колективларида 10 тадан очко бор. «Пахтакор» — Помир» (0:2) ва «Гурия» — «Даугава» (1:1) командалари учрашуви билан биринчи лига коллективлари ўртасида мамлакат чемпионатининг дастлабки даври ўйинларига якун ясалди.

ОБ-ҲАВО

Шу кеча-кундузда Қорақалпоғистон АССР ва Хоразм областида ҳаво бир оз булутланиб туради, ёғингарчилик бўлмайди. Қолган жойларда момақалдироқ бўлиши, ёмғир ёғиши, тоғли жойларда кучли ёмғир ёғиб, бир оз дўл тушиши кутилади. Ғарбдан секундига 9—14, айрим ерларда 15—20, Фарғона водийсида 25 метргача тезликда шамол эсади. Кечаси 12—17, кундузи 20—25, шимолий районларда кечаси 6—11, кундузи 18—23 даража иссиқ бўлади.

Тошкентда ҳаво ўзгариб туради, момақалдироқ бўлиб, ёмғир ёғади. Ғарбдан секундига 9—14 метр тезликда шамол эсади. Кечаси 15—17, кундузи 23—25 даража иссиқ бўлади.

Редактор Л. ҚАЮМОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ЎЗБЕКИСТОН КОМСОМОЛИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ НОМЛИ ЧИРЧИҚ ИНДУСТРИАЛ ТЕХНИКУМИ 25 МАЙ СОАТ 15.00 да техникумни битириб кетганлар билан

УЧРАШУВ ЎТКАЗАДИ

УЧРАШУВГА СОБИҚ ЎРТА ОСИЁ ГИДРОЭНЕРГЕТИКА, ХИМИЯ-МЕХАНИКА ВА КЕЧКИ МАШИНАСОЗЛИК ТЕХНИКУМЛАРИНИ БИТИРГАНЛАР ҲАМ ТАКЛИФ ҚИЛИНАДИ.

Адрес: Чирчиқ шаҳри, Коммунистическая кўчаси, 2-уй.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

24 МАЙ, ЖУМА

МОСКВА-I. 9.00 — «Время». 9.40 — «Болаларга ҳайвонлар ҳақида». 10.15 — Ҳужжатли фильм. 11.05 —Концерт. 12.00 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.15— Ҳужжатли фильмлар. 15.45 — Рус тили. 16.15 — «Москва. Фестиваль». 16.45 — «Бу, фантастик олам». 18.05 — «Қувноқ нотачалар». 18.20 — Оғир атлетика. Европа чемпионати. 18.50 — Ҳужжатли фильм. 19.15 — «Дунё воқеалари». 19.30 — «Ҳамдўстлик». 19.55 — «Дон қиссаси». Бадиий фильм. 21.30 — «Время». 22.05 — «Биргалашиб қўшиқ куйлайлик, дўстлар». 23.45 — «Дунё воқеалари».

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Илмий-оммабоп фильм. 9.35 — География. 10.05 — Инглиз тили. 11.05— Эстетик тарбия. 11.35 — Музика. 12.05 — Илмий-оммабоп фильмлар. 13.40 — Умумий биология. 14.10 — И. Гёте. «Фауст». 14.40 —Физика. 15.10 — Л. Н. Толстой драматургияси. 16.05 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.50 — «Ўқитувчига — музика сабоғи». 19.50 — Ритмик гимнастика. 20.20—В. Кунченко куйлайди. 20.30—«Хайрли тун, кичкинтойлар». 20.45— «Ўсимликлар олами». 21.30 — «Время». 22.05 — «Юқори проба». Бадиий фильм. 3-серия. 23.15 — Футбол. «Черноморец» — «Спартак».

ТОШКЕНТ-I. 10.00 — «Ахборот». 10.20 «Бахтли бўлай, десанг». Бадиий фильм. 11.30 — Рус адабиёти. 12.00— Телефильм. 12.30 — Жамиятшунослик. 13.00 ва 18.00 — Янгиликлар. 18.15 — Мультфильмлар. 18.35 — «Ёшлик». 19.00— «Мусобақа — омма ижоди». 19.30 — «Ахборот». 19.45 Катталар учун мультфильм. 20.00 — «Дунё воқеалари». 20.30 — «Ахборот». 20.50 — «Инсон ва қонун». 21.30 — «Время». 22.05 — «Ғалабамиз баҳори» (такрорий). 23.40 — Янгиликлар.

ТОШКЕНТ-II. 9.00 —16.10 — Москва-II. 18.25 — «Довюрак». Бадиий фильм. 20.00 — Тошкент янгиликлари. 20.20 — Телефильм. 20.30 — «Рус тили — мактабгача ёшдаги болаларга». 21.00 — Телефильм. 21.30 — Москва-II.

РАДИО

24 МАЙ, ЖУМА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — «Гуллар табассуми». 9.30 — Совет Ўзбекистони: одамлар, ишлар ва режалар». 10.15 — «Саломатлигимиз ўз қўлимизда». 11.15 — «Юность». 12.10 — «Узбекистан индустриальний». 13.00 — «Чорвадор». 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.40 — В. И. Ленин ҳақида ҳикоялар. 16.00 — «Дўстларимиз овози». 17.00 — Ўқувчилар учун эшиттириш. 18.15 — «Халқаро кундалик». 18.30 — Концерт. 19.25 — «Ёшлик». 20.50 — Қишлоқ меҳнаткашларининг талабларига биноан концерт. 22.30 — М. Шолохов туғилган кунининг 80 йиллигига. 23.40 — Дам олиш концерти.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Редакция адреси: 700047, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Хатлар ва оммавий ишлар бўлими телефонлари — 33-21-43, 32-53 16, 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06.